

Možnosti přeshraniční spolupráce ČR a Rakouska v ekologickém zemědělství

Möglichkeiten einer grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in Biolandbau zwischen Tschechien und Österreich

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Südböhmishe Universität Budweis**

**Zemědělská fakulta
Landwirtschaftliche Fakultät**

**Možnosti přeshraniční spolupráce ČR a
Rakouska v ekologickém zemědělství**

**Möglichkeiten einer
grenzüberschreitenden
Zusammenarbeit in Biolandbau
zwischen Tschechien und Österreich**

České Budějovice

2012

Kolektiv autorů

Prof. Ing. Jan Moudrý, CSc.¹

Ing. Jan Moudrý, Ph.D.¹

doc. Ing. Petr Konvalina, Ph.D.¹

Recenzenti

Dipl. Ing. Sandra Berger²

Dipl. Ing. Elisabeth Zechner²

Ing. Petr David³

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Studentská 13, 370 05 České Budějovice

²Landwirtschaftlichen Fachschule Edelhof, Edelhof 1, Rakousko

³Spolek PRO BIO poradenství, Cyrilská 16, 602 00 Brno

Tisk: Tiskárna Vlastimil Johanus, České Budějovice

© Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
České Budějovice, 2012

ISBN 978-80-87510-21-6

Autoren

Prof. Dr. Jan Moudrý¹

Dr. Jan Moudrý¹

Dr. Petr Konvalina¹

Lektoren/Projektmitarbeit

Dipl. Ing. Sandra Berger²

Dipl. Ing. Elisabeth Zechner²

Dipl. Ing. Petr David³

¹Südböhmische Universität - Landwirtschaftliche Fakultät,

Studentská 13, 370 05 Budweis, Tschechische Republik

⁴ Land Niederösterreich, Landwirtschaftliche Fachschule

Edelhof, Edelhof 1 3910 Zwettl, Österreich

⁵Verband PRO BIO Beratung, Cyrilská 16, 602 00 Brünn,

Tschechische Republik

Druck: Tiskárna Vlastimil Johanus, Budweis

© Südböhmische Universität, Budweis, 2012

ISBN 978-80-87510-21-6

Poděkování:

Publikace je výstupem projektu M00134 s názvem "**Udržitelné způsoby hospodaření v česko - rakouském příhraničí Sustainable-Farming (SUFA)**".

Financování:

Projekt je financován z programu Evropské územní spolupráce „Rakousko - Česká republika 2007 – 2013“ prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Partneři projektu:

- Jihoceská univerzita v Českých Budějovicích
- Land Niederösterreich,
LandwirtschaftlicheFachschuleEdelhof, Rakousko
- Spolek PRO BIO poradenství, Brno

Termín realizace:

17. 3. 2009 – 31. 12. 2012

Webové stránky:

<http://sufa.zf.jcu.cz>

Acknowledgement:

Diese Publikation ist ein Ergebnis des Projektes M00134 „Nachhaltige Wirtschaftssysteme in der Landwirtschaft im tschechisch-österreichischen Grenzgebiet - Sustainable Farming (SUFA)“.

Finanzierung:

Dieses Projekt wird im Rahmen des „ETZ - Programmes der Europäischen Regionalen Zusammenarbeit Österreich-Tschechische Republik 2007 – 2013“ mit Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung cofinanziert.

Projektpartner:

- Südböhmisches Universitätszentrum, Landwirtschaftliche Fakultät, Tschechische Republik
- Land Niederösterreich, Landwirtschaftliche Fachschule Edelhof, Österreich
- Verband PRO BIO Berater, Brünn, Tschechische Republik

Projektaufzeit:

17/03/2009 – 31/12/2012

Website:

<http://sufa.zf.jcu.cz/de/>

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

Možnosti přeshraniční spolupráce ČR a Rakouska v ekologickém zemědělství

Abstrakt: Vzhledem k sousedství České republiky a Rakouska byla v rámci projektu M00134 "Udržitelné způsoby hospodaření v česko-rakouském příhraničí - Sustainable Farming (SUFA)" zpracována publikace, která má za cíl usnadnit a podpořit vzájemnou spolupráci v ekologickém zemědělství. V první části publikace jsou shrnutы základní statistické údaje o ekologickém zemědělství z obou zemí. Analyzován je rozvoj ekologického zemědělství a posouzeny možnosti budoucích rozvoje. V praktické části publikace jsou přehledně zpracovány kontakty na hlavní organizace činné v ekologickém zemědělství v obou zemích (poradenství, kontrola, výzkum, vzdělávání, neziskové organizace apod.).

Klíčová slova: Ekologické zemědělství, Česká republika, Rakousko, možnosti spolupráce

Möglichkeiten zur grenzübergreifenden Zusammenarbeit der Tschechischen Republik und Österreich in der ökologischen Landwirtschaft

Abstrakt: Im Hinblick auf die Nachbarschaft der Tschechischen Republik und Österreich wurde im Rahmen des Projekts M00134 "Nachhaltige Wirtschaftssysteme in der Landwirtschaft im tschechisch-österreichischen Grenzgebiet - Sustainable Farming (SUFA)" ein Handbuch zur Erleichterung und Unterstützung der gegenseitigen Zusammenarbeit in der ökologischen Landwirtschaft in den beiden Ländern ausgearbeitet. Im ersten Teil der Publikation sind statistische Grunddaten der ökologischen Landwirtschaft der beiden Länder erfasst, die Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft wird analysiert und die Möglichkeiten der künftigen Entwicklung werden beurteilt. Im praktischen Teil der Publikation sind Kontakte zu in der ökologischen Landwirtschaft in den beiden Ländern tätigen Hauptorganisationen (Beratung, Kontrolle, Forschung, Bildung, nicht gewinnorientierte Gesellschaften, u.s.w.) übersichtlich aufgeführt.

Keywords: Ökologische Landwirtschaft, Tschechische Republik, Österreich, Möglichkeiten zur Zusammenarbeit

Possibilities of cross border cooperation in organic farming between Czech Republic and Austria

Abstract: Considering the neighbourhood of the Czech Republic and Austria, a publication has been brought out within the framework of M00134 "Sustainable farming systems on the Czech-cross border of the Czech Republic and Austria - Sustainable Farming (SUFA)". It aims at facilitating and supporting the mutual cooperation within the organic farming sector. The first part of the publication summarizes elementary statistical data about the organic farming in both countries. Development of the organic farming, as well as possibilities of its further development are analysed there. The practical part of the publication involves contacts to the main organisations which are active in the organic farming sector in both countries (consultancy, advisory services, control, research, educational activities, non-profit organi-

Keywords: organic farming, the Czech Republic, Austria, possibilities of cooperation sations, etc.).

Obsah

Kapitola 1.1	Úvod.....	15
Kapitola 1.2	Struktura ekologického zemědělství v České republice.....	16
Kapitola 1.3	Struktura ekologického zemědělství v Rakousku.....	22
Kapitola 1.4	Společné body a problémy ekologického zemědělství v obou zemích.....	30
Kapitola 1.5	Hlavní problémy ekologického zemědělství obecně.....	32
Kapitola 1.6	Problémy ekologického zemědělství v České republice a Rakousku.....	34
Kapitola 1.7	Základní statistická data.....	36
Kapitola 1.8	Instituce a organizace rozvíjející ekologické zemědělství v Rakousku.....	39
Kapitola 1.9	Instituce a organizace rozvíjející ekologické zemědělství v ČR.....	59
Kapitola 1.10	Přehled použité literatury.....	84

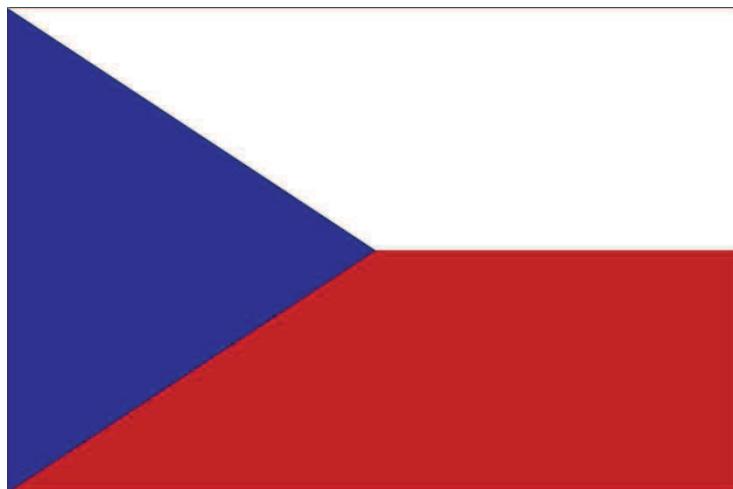
Inhalt

Kapitel 2.1	Einführung.....	86
Kapitel 2.2	Struktur der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik.....	87
Kapitel 2.3	Struktur der ökologischen Landwirtschaft in Österreich.....	92
Kapitel 2.4	Gemeinsame Punkte und Probleme der ökologischen Landwirtschaft in beiden Ländern.....	101
Kapitel 2.5	Hauptprobleme der ökologischen Landwirtschaft allgemein.....	103
Kapitel 2.6	Probleme der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik und in Österreich...	105
Kapitel 2.7	Statistik-Grunddaten.....	107
Kapitel 2.8	Institutionen und Organisationen zur Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik.....	110
Kapitel 2.9	Bibliographie.....	139

CZ

Použité zkratky

EZ	ekologické zemědělství
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
Mze	Ministerstvo zemědělství
LFA	Méně příznivé oblasti
PRV	Program rozvoje venkova
AP	Akční plán

1.1 Úvod

Rakouské ekologické zemědělství má téměř stoletou tradici a v současnosti zaujímá první místo v Evropě i ve světě z hlediska podílu na ploše obhospodařované půdy. Oproti tomu v České republice se ekologické zemědělství začalo rozvíjet až počátkem devadesátých let minulého století. Proto může pro české biozemědělce být výhodné čerpat ze zkušeností jižních sousedů. Vzhledem k rozdílnostem ve vývoji zemědělských struktur ve druhé polovině minulého století musí čeští biozemědělci u některých problémů hledat vlastní cesty a zároveň existují i české zkušenosti, které mohou být užitečné pro rakouské partnery.

1.2 Struktura ekologického zemědělství v České republice

Česká republika podobně jako Rakousko patřív současnosti k předním zemím na světě podílem ekologicky obhospodařovaných ploch (EZ). Ke konci roku 2010 vzrostla celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch na téměř 450 tis. ha, což představuje 10,6 % podíl na celkové zemědělské půdě. Podíl ploch v přechodném období dosáhl 27 %. Pokračoval také významný nárůst počtu ekologicky hospodařících farem. V roce 2010 došlo zatím k největšímu nárůstu (o 828 subjektů) na celkových 3 517 ekofarem.

Průměrná velikost ekofarmy poklesla v roce 2010 na 127 ha a trvale klesá od roku 2001, kdy dosáhla největší výměry 333 ha. Přesto stále platí, že výměra průměrné ekofarmy je větší než výměra farmy konvenční (okolo 80 ha) a výrazně přesahuje EU-27 průměr (40 ha). Mezi hlavní oblasti EZ tradičně patří méně příznivé horské a podhorské oblasti. Zhruba polovina těchto ploch je dnes obhospodařována ekologicky. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nacházejí v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje. Většinu ekologických ploch,cca. 82 % tvoří trvalé travní porosty, 12 % orná půda a pouze 1 % trvalé kultury.

Obchod s biopotravinami

V České republice utratili spotřebitelé v roce 2009 za biopotraviny 1,77 mld. Kč, což je zhruba stejně jako v roce 2008. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila necelých 200 Kč. Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2009 přibližně 2,13 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupí čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (68,6 %, tj. za 1,2 mld. Kč v 2009), dále pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (17,3 %) a vzrůstá podíl lékáren (7,0 % oproti 4,0 % v roce 2008). Podíl přímého prodeje biopotravin zahrnující přímý prodej jak ze dvora, tak i od výrobců a distributorů výrazně vzrostl (3,9 %).

Akční plán pro EZ

První „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010“ byl schválen vládou 17. 3. 2004. Jednalo se o strategický dokument, který obsahoval hlavní cíle a 6 prioritních oblastí pro rozvoj EZ. Jediným kvantitativním cílem bylo dosažení 10 % podílu ekologicky obhospodařovaných ploch na zemědělské půdě do roku 2010, což bylo dosaženo. Dne 14. 12. 2010 byl přijat druhý „Akční plán pro rozvoj EZ na období 2011 – 2015“, jehož kapitola 5 obsahuje opět prioritní oblasti rozvoje EZ:

1. trh s biopotravinami a důvěra spotřebitele,
2. poradenství, výzkum, šíření informací,
3. přínosy ekologického zemědělství pro životní prostředí a pohodu zvířat,
4. ekonomická udržitelnost ekologického zemědělství,
5. propagace a osvěta ekologického zemědělství a produkce biopotravin.

Nový akční plán obsahuje také vizi do roku 2020: „Ekologické zemědělství bude plně rozvinutým odvětvím zemědělství se všemi odpovídajícími charakteristikami, jakými jsou stabilní trh, služby a státní politika podporující poskytování veřejných statků, včetně aspektů týkajících se životního prostředí a pohody zvířat.“ Tři hlavní cíle:

- vybudování stabilního, dlouhodobého prosperujícího a konkurenceschopného trhu s bioprodukcí, vyráběnou efektivně a zároveň podle principu EZ, s ohledem na pohodu zvířat, životní prostředí a šetrné zpracovatelské metody,
- vytvoření infrastruktury, která bude umožňovat kontinuální a dlouhodobě udržitelný rozvoj a zároveň bude vytvářet podmínky k tomu, aby mohla být bioprodukce významnou položkou českého EZ (významné zvýšení produkce českých biopotravin),
- dosažení efektivního propojení průvýroby a zpracovatelských aktivit zemědělského i nezemědělského charakteru v rámci celého EZ.

Dále stanovuje také následující kvantitativní cíle:

- dosáhnout podílu ekologického zemědělství 15 % z celkové plochy zemědělské půdy v ČR,
- dosáhnout podílu minimálně 20 % orné půdy z celkové výměry půdy v EZ,
- dosáhnout 3 % podíl biopotravin na celkovém množství zpracovaných potravin, zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami,
- dosáhnout nárůst spotřeby biopotravin ročně minimálně o 20 %.

Opatření Akčního plánu pro EZ v ČR:

- poradenství / školení zaměstnanců kontrolních organizací,
- vzdělávání / příspěvek na tisk propagacích materiálů,
- příspěvek na tisk ročenky EZ,
- propagační aktivity / finanční příspěvek na národní propagační kampaň (2008 – 2010),
- příspěvek na organizaci akce Měsíc biopotravin,
- podpora účasti na veletrzích (Biofach...),
- podpora biojarmarku na Toulcově dvoře,
- institucionální podpora Financování sběru dat o EZ pro Eurostat - ÚZEI,

- nepravidelná podpora asociacím / svazům EZ,
- výzkum / podpora 3 významných projektů v Programu „EZ a biopotraviny“,
- výzkumné granty v rámci ERA-NET CORE Organic,
- výzkumné granty v rámci národních výzkumných projektů,
- finanční příspěvek na pořádání konferencí (Bioakademie).

Zdroj: MZe, ÚZEI

1.3 Struktura ekologického zemědělství v Rakousku

Rakousko patří k vedoucím zemím v ekologickém sektoru. S 19,5 % podílem ekologických ploch na celkové zemědělské půdě, drží Rakousko 1. místo v rámci EU (tj. 545 212 ha včetně alpských pastvin v roce 2010). Ekologicky hospodaří okolo 16 % zemědělců (v roce 2010 cca 21 900 subjektů). Velikost průměrné ekologické farmy činní 19,8 ha. Plocha zemědělské půdy tvoří 87 % celkové výměry, z toho 70 % je klasifikováno jako LFA. Rakouské krajině dominují Alpy (tvoří 63 % plochy země). Díky těmto topografickým podmínkám došlo k výraznému rozvoji ekologického zemědělství v posledních 20ti letech - většina ploch EZ (65 %) je proto koncentrována v alpských oblastech a 87 % všech ekofarem se nachází v LFA. S tím souvisí i využití půdy, kdy 66 % ekologických ploch tvoří trvalé travní porosty, 33 % orná půda (50 % tvoří obiloviny, 0,5 % zelenina) a pouze 1 % trvalé kultury.

Vývoj EZ v Rakousku lze rozdělit do několika etap:

- 1) první boom v letech 1980 až 1990: zavedení prvního oficiálního předpisu pro EZ (1983), prvních dotací pro EZ, rostoucí povědomí o EZ;
- 2) druhý boom v letech 1990 až 1995: až 10ti násobný nárůst počtu ekofarem, zavedení prodeje bioproduktů v supermarketech, vstup Rakouska do EU (1994) a zavedení agroenvironmentálních opatření včetně podpory EZ;
- 3) období poklesu / stagnace v letech 1995 – 2000: snížení ploch a počtu ekofarem v důsledku odbytových problémů s bioprodukty zejména v alpských oblastech;
- 4) od roku 2000 pokračuje růst EZ, i když v pomalejším tempu: počet ekofarem vzrostlo 15 % z 19 028 na 21 900 subjektů a plocha se téměř zdvojnásobila z 277 729 ha na 545 212 ha. V současné době probíhá konsolidace a profesionalizace celého sektoru.

Obchod s biopotravinami

Obchod s biopotravinami vzrostl o 6 % v roce 2008 a dosáhl celkového obratu 940 mil. EUR. V roce 2009 vzrostl celkový obrat s biopotravinami o dalších 5 % na 984 mil € a v roce 2010 již činil 1 123 mil. €(cca 29,5 mld. Kč). Z tohoto obratu představoval přímý prodej 6,8 %, podíl biopotravin spotřebovaných v rámci stravování 5,3 % a export 6,8 %. Prodej přes maloobchod cca 67,5 % a 13,6 % přes specializované prodejny biopotravin. Spotřeba biopotravin přepočtená na jednoho obyvatele a rok činila pak v roce 2010 téměř 125 €(tj. přes 3 274 Kč). Obchod s biopotravinami v Rakousku je jedním z nejlépe organizovaných v rámci EU. Většina biopotravin se prodává prostřednictvím supermarketů a diskontů. První biopotravina se objevila na pultech supermarketu již v roce 1994. Další významnou a rostoucí odbytovou cestou je catering/veřejné stravování (obrat 60 mil. € – cca 1,5 mld. Kč v 2010). Významně vzrůstá zájem o regionální produkty. Propojení lokální a ekologické produkce může mít pozitivní vliv na zvýšení poptávky po biopotravinách.

Podpořit nabídku biopotravin se rozhodl svaz Bio Austria, který ve spolupráci s agrární komorou spustil národní kampaň „EZ hledá farmáře“ s cílem motivovat zhruba 10 000 dalších farmářů ke vstupu do EZ.

Akční plán pro EZ

Rozvoj EZ je v Rakousku podporován Akčními plány pro EZ (2001 – 2002, 2003 – 2004, 2005 – 2007, 2008 – 2010), které obsahují základní požadavky a opatření, jež je třeba implementovat během určitého období a vztahují se mimo doporučení využití opatření PRV nejčastěji k oblasti vzdělávání, školství, poradenství, výzkumu, marketingu, propagace a inspekce. V současnosti probíhá implementace pátého Akčního plánu pro EZ (2011 – 2013), který zahrnuje následující hlavní cíle:

- poskytovat celkovou strategii rozvoje ekologického sektoru,
- dosáhnout 20 % podílu na celkové zemědělské půdě do roku 2013,
- komunikovat environmentální přínosy EZ spotřebitelům,
- posílit ziskovost ekologického hospodaření.

Akční plán není doprovázen specifickým rozpočtem. Rakouský Akční plán je dokumentem, který detailně popisuje cíle pro rozvoj EZ a pak zejména opatření, která lze využít k podpoře EZ - je založen na kombinaci PRV podpor a specifických národních opatření (tzn. opatření PRV jsou integrována v AP a doplněna dalšími národními podpůrnými opatřeními).

Opatření Akčního plánu pro EZ v Rakousku:

- investiční podpora / podpora investic pro zemědělce a zpracovatele,
- poradenství / školení, příprava školících kurzů pro zemědělce,
- příprava poradenských dokumentů pro zemědělce,
- vzdělávání / informace, další vzdělávání učitelů a poradců,
- příprava učebních materiálů o EZ pro střední a vysoké školy,
- příprava a šíření informací o EZ pro veřejnost,
- propagační aktivity / koordinace a finanční příspěvek na propagační kampaně,
- marketingová podpora / finanční podpora marketingových projektů,
- institucionální podpora / finanční podpora asociacím, svazům EZ,
- výzkum / výzkumné granty v rámci ERA-NET CORE Organic,
- výzkumné granty v rámci národních výzkumných projektů,
- finanční příspěvek na pořádání konferencí (Bioakademie),
- certifikační podpora / podpora nákladu inspekce a certifikace.

Zdroj: šetření ÚZEI

Marketing biopotravin

BIO AUSTRIA spolupracuje společně s tržními partnery na prodeji zemědělských produktů. Společným postupem mají podniky lepší šanci na posílení své pozice na trhu. Přímí prodejci jsou při prodeji podpořeni obsáhlými informacemi a různými službami. Na webových stránkách www.bioboerse.at byla pro členy zřízena internetová burza.

Obchodní síť v Rakousku - biopotraviny

Biopotraviny se v zásadě distribuují pomocí tří prodejných kanálů: maloobchod s potravinami, specializované obchody s biopotravinami a přímý prodej. Ke specializovaným obchodům patří e-shopy s bioproducty, bioobchůdky, obchody s přírodní výživou, „Reformhaus“, pekárny a řeznictví. Prodej ze dvora, farmářské trhy a doručovací služby patří k přímému prodeji. Také v gastronomii a stravovacích zařízeních sehrávají bioproducty stále větší roli.

Nejdůležitějším způsobem prodeje v Rakousku je maloobchod. Šíře sortimentu biopotravin v supermarketech a drogeriích se velmi liší a nezahrnuje úplný sortiment specializovaných bioprodejen. Specializované bioprodejny bodují především svou šíří sortimentu a kompetentním poradenstvím. Protože se v obchodech „Reformhaus“ nabízí také zboží z konvenční produkce, měli by konzumenti dbát na přesné označení výrobků, aby se tak vyhnuli neplánovanému nákupu konvenčních výrobků.

Zhruba 1500 domácích ekologických zemědělců nabízí své výrobky přímo ze dvora. Někteří zemědělci provozují své prodejny ve dvoře v pevně stanovené otvírací době. U většiny prodejců je za účelem nákupu nicméně nutná předběžná dohoda. Odběr ze dvora hraje v současné době významnější roli pouze u masa, uzenin a ovoce, resp. zeleniny. V Rakousku funguje v současné době 20 farmářských trhů, které nabízí výhradně biopotraviny. A na 170 farmářských trzích se nabízí jak konvenční tak ekologické potraviny.

V této souvislosti hraje důležitou roli intenzivní práce s veřejností, kterou vykonávají organizace např. BIO AUSTRIA, Agrarmarkt Austria, Evropská komise a další důležití partneři, např. řetězce supermarketů. Jako speciální cílové skupiny byly do akčního programu zařazeny mladé a budoucí matky (Bio-Babybox), mateřské školky, stravovací zařízení, atd.

Těžištěm práce s veřejností jsou také biopotraviny v kombinaci s regionalitou a prožitkem. To znamená větší spolupráci s iniciativou Genuss Region Österreich, kde již Ministerstvo pro život podniklo úspěšné kroky k podpoře regionalizace.

BIO AUSTRIA poskytuje se svou platformou „biomapy“ kromě největší evropské databanky adres prodejných míst s bioprodukty (zhruba 3.000 biopodniků) nejen moderní a pohodlný systém vyhledávání, cílem je také možnost oslovení větší skupiny konzumentů než doposud.

- <http://www.gutesvombauernhof.at>
- <http://www.bio-austria.at/biomaps>

1.4 Společné body a problémy ekologického zemědělství v obou zemích

Společné podmínky pro rozvoj ekologického zemědělství jsou dány především nařízeními Evropské Unie. Nejvyšší legislativní normou závaznou pro členské státy EU je nařízení Rady ES 834/2007 vstupující v platnost od 1. 1. 2009. Této normě jsou podřízeny národní legislativní předpisy. Zemědělství v České republice i v Rakousku se z hlediska dlouhodobého historického vývoje utvářelo až do poloviny minulého století obdobným způsobem. Velikost a struktura typického zemědělského podniku (rodinné farmy) byla takřka shodná. Převládala smíšená hospodářství s chovem skotu a monogastrů, s vysokým stupněm zornění v rostlinné výrobě a vysokým podílem zastoupení obilnin.

V druhé polovině dvacátého století se vlivem kolektivizace struktura zemědělských podniků v České republice výrazně změnila. Po roce 1989 došlo k částečnému obnovení tradiční struktury rodinných farem. V současnosti tvoří relativně málo významný podíl (cca. 2,5 % zemědělské půdy), avšak jejich počet je velmi významný (cca. 70 % všech farem v ČR). Struktura zemědělského hospodaření většiny menších farem je v současné době odlišná.

Historické podmínky tak jsou podstatnou příčinou rozdílů ve velikosti a struktuře farem v ČR a Rakousku. Vliv na rozdíly má i geografická poloha. Jihovýchodní část Rakouska má panonské klima, jihozápadní vysokohorské podmínky Alp, z čehož vyplývá mnohem širší sortiment produkce (např. ovoce zelenina, vinná réva,

teplomilné rostliny v Panonii, vysokohorské pastviny s chovem skotu v Alpách).

1.5 Hlavní problémy ekologického zemědělství obecně

Samotná podstata ekologického zemědělství, které se proti konvenčnímu zavazuje i v legislativní rovině k plnění širší a hlubší škály mimoprodukčních funkcí, přináší jeho realizátorům problémy, s kterými se konvenční zemědělec potýká buďto v menší míře nebo vůbec. Výrazným důsledkem omezení ekologického zemědělství jsou nižší výnosy a vyšší náklady na jednotku produkce. Ekologické zemědělství tak ani v optimálních podmínkách a při pěstování pro něj nejvhodnějších plodin nedosahuje výnosů zemědělství konvenčního a naopak cena za jednotku práce je takřka vždy vyšší, což vede buďto k nutnosti podpory formou dotací, nebo v případě pokusů o ekonomickou nezávislost k výraznému zvyšování cen bioproduktů, případně kombinaci obojího.

Vyšší cena bioproduktů, která funguje jako částečná kompenzace za monetárně pouze obtížně vyjádřitelné nebo zcela nevyjádřitelné přínosy ekologického zemědělství, avšak zároveň funguje jako demotivační prvek pro nákup bioproduktů u části potenciálních zákazníků. Obecně platí, že čím méně ekonomicky rozvinutá země je, tím větší je neochota průměrného zákazníka kupovat dražší bioprodukty. Velkou roli v tomto směru hraje i celková podpora bioprodukce a ekologického zemědělství a vzdělanost zákazníků.

Navazujícím významným faktorem je konkurence velmi levných importovaných zemědělských produktů. V cenovém srovnání s nimi, navíc ve světle celosvětového nedostatku potravin, tak vyvstává další problém ekologického zemědělství. Na tyto

potíže naráží ekologické zemědělství i v zemích, které jsou v tomto směru považovány za nejvyspělejší.

1.6 Problémy ekologického zemědělství v České republice a Rakousku

EZ v Rakousku je výrazně pokročilejší než v ČR a tím se liší i problémy. Některé základní, s kterými se ČR v současné době potýká, jsou již v Rakousku eliminovány, avšak hlubší problémy, které jsou nyní aktuální v Rakousku, nás teprve čekají. Studiem současných problémů pokročilejšího rakouského ekologického zemědělství můžeme některým problémům ve vývoji českého EZ předcházet nebo je alespoň částečně eliminovat. Obdobně mohou být naše zkušenosti použity v dalších zemích, kde se EZ teprve rozvíjí.

Výčet hlavních problémů ekologického zemědělství v České republice:

1. duální charakter velikostních kategorií farem,
2. velký podíl trvalých travních porostů, nízké zatížení dobytčími jednotkami,
3. nedostatečné příjmy EZ z produkce,
4. nevhodná struktura plodin,
5. nedostatečná produkce osiv,
6. nedostatek odborných znalostí,
7. nedostatečné zpracovatelské kapacity,
8. malá spotřeba biopotravin,

9. vysoký podíl importované bioprodukce,
10. nízký sociální image ekologických zemědělců.

Výčet hlavních problémů ekologického zemědělství v Rakousku:

1. nízká míra konverze na EZ,
2. vysoké ceny biopotravin,
3. nárůst problémů se „zdravotní“ jakostí osiv obilnin,
4. snižování produkce luskovin,
5. snížení prodeje drůbeže a vajec,
6. nízký podíl domácí produkce ekologické zeleniny,
7. nedostatek domácího zpracování,
8. nízké vnímání významu „natureconservation“ v EZ.

1.7 Základní statistická data

Česká republika

V posledních letech zaznamenalo ekologické zemědělství v ČR výrazný vzestup. Na konci roku 2010 bylo zaregistrovaných 3 500 ekologicky hospodařících subjektů, které obhospodařovaly 448 000 ha zemědělské půdy. Z hlediska produkce převažuje hospodaření na trvalých travních porostech (82 %). Podíl orné půdy je nízký (12 %). Poslední dobou došlo ke zvýšení výměry ovocných sadů.

Rakousko

V minulém roce obhospodařovalo v Rakousku zhruba 22 000 ekologických podniků plochu 538 000 ha. Ekologické zemědělství v Rakousku se v posledních deseti letech kontinuálně rozšířilo o 110 000 ha. V Rakousku je obhospodařováno 189 000 ha orné půdy (29 %). Díky podílu 16 % z celkových zemědělsky využívaných ploch a zhruba 15 % ekopodniků je tato alpská republika ukázkovou zemí bioprodukce v EU.

Tabulka 1: Vývoj ekologického zemědělství v jednotlivých letech

Rok	Česká republika		Rakousko¹⁾	
	Počet ekofarem	Celková plocha půdy zařazené v EZ v ha	Počet ekofarem	Celková plocha půdy zařazené v EZ v ha
1990	3	480	1539	21546
1995	181	14982	18546	260000
2000	563	165699	19027	429167
2005	829	254982	20391	479871
2010	3515	447767	22132	538210

Zdroj: MZe ČR a Lebensministerium 27. 06. 2011, ¹⁾v Rakousku zařazeny podniky dle programu INVEKOS, celková výměra všech farem činí 543605 ha

Tabulka 2: Výměry v ha dle jednotlivých kultur k 31. 12. 2010

Kultura	ČR	Rakousko ¹⁾
Orná půda	54717	189056
z toho obilniny	24486	95569
z toho luskoviny	1785	12532
z toho okopaniny	283	4070
z toho olejniny a technické plodiny	2854	13064
z toho pícniny	21974	55068
z toho zelenina a bylinky	1422	4794
z toho úhor	1621	3959
z toho ostatní ¹⁾	292	-
Trvalé travní porosty	369057	343163
Z toho louky a pastviny	369057	239229
Z toho vysokohorské pastviny	-	103934
Trvalé kultury	5939	5991
z toho ovocné sady	5127	2086
z toho vinice	803	3863
z toho ostatní	8	42
Ostatní plocha	18054	-
Rybníky	54	-
Celkem²⁾	447821	538210

Zdroj: MZe ČR a Lebensministerium; poznámka: ²⁾Rozdíl mezi údaji MZe ČR a ÚZEI; ¹⁾v Rakousku zařazeny podniky dle programu INVEKOS

1.8 Instituce a organizace rozvíjející ekologické zemědělství v Rakousku

Svazy ekologických zemědělců

**BIO AUSTRIA -
zastřešující organizace
rakouských biozemědělců**

V Rakousku působila řada asociací a svazů, přičemž organizováno v nich bylo cca 70 % ekofarmářů (např. v roce 2004 to bylo 11 svazů sdružených pod 2 zastřešujícími organizacemi „ARGE Bio-Landbau“ a „OeIG“). Největším svazem bylo „Bio Ernte Austria“, který sdružoval téměř 87 % všech ekofarmářů ve svazech. Od roku 2003 (na popud Ministerstva zemědělství) došlo k celkové rekonstrukci a vznikla jedna zastřešující organizace „BIO AUSTRIA“, která sdružuje všechny předchozí ekologické svazы. Tyto svazy mají vlastní loga a standardy pro jejich získání, které jdou nad rámec základního EU nařízení k EZ. V současné době sdružuje přes 60 % všech rakouských ekofarmářů.

Vlastníky BIO AUSTRIA jsou členové společnosti BIO AUSTRIA, tedy zhruba 14 000 rakouských ekologických zemědělců. Přibližně 100 spolupracovníků pracuje na státní úrovni a na úrovni jednotlivých zemí. V ekologické síti spolupracuje i 250 kooperujících podniků. BIO AUSTRIA podporuje své členy v poradenství a vzdělávání, poskytuje informace, pomáhá prodeji produkce, zastupuje zájmy biozemědělců, zajišťuje práci s veřejností a vytváří pracovní skupiny z provozovatelů, zpracovatelů, obchodníků a dalších partnerů (výzkum, vzdělávání, regionální správa apod.). Infolisty BIO AUSTRIA s hlavními tématy vychází 6x do roka. BIO AUSTRIA nabízí členům a partnerům kompetentní poradenství ve všech oblastech ekologického zemědělství a marketingu. Rozsáhlá nabídka sahá od telefonických informací až k osobnímu rozhovoru na statku, od různých odborných přednášek až po několikadenní semináře. Pomoc zemědělcům zajišťují dvě regionální kanceláře:

Kontakt:

BIO AUSTRIA, kancelář Linec

Ellbognerstraße 60

A-4020 Linz

e-mail: office@bio-austria.at

BIO AUSTRIA, kancelář Vídeň

Theresianumgasse 11/1

A-1040 Wien

Web: <http://www.bio-austria.at>

Neziskové organizace

Österreichischer Demeter-Bund

Nejstarší a také celosvětově nejznámější svaz ekologických pěstitelů je založen na myšlenkách duchovního myslitele Rudolfa Steinera, jež byly zveřejněny v roce 1924. Rakouský svaz DEMETER byl založen v roce 1969 a reprezentuje zemědělce hospodařící dle zásad biodynamického zemědělství.

Kontakt:

Theresianumgasse 11
1040 Wien
e-mail: info@demeter.at
web: <http://www.demeter.at>

Bioverband ERDE & SAAT

Svaz ERDE & SAAT chce podpořit v Horním a Dolním Rakousku, Salzburgu, Vorarlbergu Bavorsku harmonii mezi zvířaty, lidmi a rostlinami a tím zlepšit kvalitu potravin. Cílem je budovat společně organizované a profesionální zpracovatelská zařízení, spolupráci s živnostníky a vybudování specializovaného bioodvětví a také zachování zemědělství provozované farmáři. Svaz reprezentuje zemědělce hospodařící dle zásad biodynamického zemědělství.

Kontakt:

Polsing 10
4072 Alkoven
e-mail: kontakt@erde-saat.at
web: <http://www.erde-saat.at>

Biolandwirtschaft Ennstal

Společnost byla založena jako regionální iniciativa ve štýrském Liezenu. Produkují převážně mléčné výrobky a biomaso. Prodává tyto výrobky přes velkoodběratele anebo přímo ze dvora nebo také dodává výrobky regionálním prodejnám. Má kolem 600 členů.

Kontakt:

8950 Stainach 160

e-mail: office@bioland-ennstal.at

web: <http://www.bioland-ennstal.at>

BAF - Verein der biologisch wirtschaftenden Ackerbaubetriebe Österreichs

V překladu znamená „Spolek podniků hospodařících ekologicky na orné půdě“. Od roku 1986 je zde toto regionální spojení větších podniků v regionech Weinviertel, Waldviertel a Horní Rakousko. Prostřednictvím logistických opatření, např. sdružováním skladů a strojů, a dělbou práce je výroba efektivnější. Prodej se orientuje také na vývoz. Otevírají se nové trhy se zemědělskými výrobky a velké průmyslové podniky.

Kontakt:

2164 Gut Prerau

e-mail: info@bioackerfrucht.at

web: <http://www.bioackerfrucht.at>

FGB - Förderungsgemeinschaft für gesundes Bauerntum

V překladu „Podpůrný svaz zdravého farmaření“ je pionýrskou skupinou ekologického zemědělství v Rakousku. Doporučuje používání zemědělského hospodaření dle Müllera-Rusche. Tato metoda spočívá v oživení a ozdravení půdy použitím kompostů a horninové moučky. Od roku 1959, kdy byla založena, má nyní celkem 1000 členů, z toho cca 70 farmářů. Podpůrný svaz vydává časopis „Farmář - pionýr“ a od roku 1982 provozuje v Linci farmářské obchody ORBI.

Kontakt:

Nöbauerstraße 22
4060 Leonding
web: <http://www.orbi.or.at>

FREILAND Verband für ökologisch-tiergerechte Nutztierhaltung und gesunde Ernährung

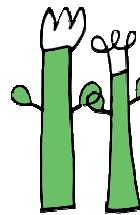

V překladu „Svaz pro ekologický chov užitkových zvířat a zdravou výživu“. Svaz je specializován na chov zvířat v ekologickém zemědělství a má 84 členů. Značka žlutého trojúhelníku kritické veterinární medicíny garantuje nejlepší podmínky pro chov zvířat: např. chov ve stájích s výběhem v malých skupinách, neomezená možnost výběhu a krátká doprava před porážkou. Prodávají se především masné výrobky a vejce prostřednictvím dodávky do domu a specializovaných obchodů s přírodními výrobky, a to hlavně v regionu Vídně.

Kontakt:

Seidengasse 33/13
1070 Wien
e-mail: office@freiland.or.at
web: <http://www.freiland.or.at>

ARCHE NOAH

Arche Noah

Společnost si klade za cíl přispívat k udržení a rozšíření pestrosti kulturních rostlin. Pestré aktivity sahají od výroby a neustálého rozšiřování archivu odrůd prostřednictvím pěstování stovek odrůd za účelem získání semen, popisu a výzkumu, práce s veřejností, osvěty a také poradenství v oblasti odrůd a zprostředkování odrůd až k vypracování manuálu obsahující odrůdy a k provozování barokní zahrady.

Kontakt:

Obere Straße 40
3553 SchloßSchiltern
e-mail: info@arche-noah.at
web: <http://www.arche-noah.at>

**Saatgut Östereich -
Vereinigung der
Pflanzenzüchter und
Saatgutkaufleute Österreichs**

Saatgut
 Österreich

Nezisková organizace podporující produkci ekologických osiv a sadby v Rakousku. Sdružuje šlechtitele, množitele, producenty osiv a sadby a zemědělce. Dbá na produkci domácích osiv. Vydává tematické publikace.

Kontakt:

Wiener Straße 64, A-3100 St. Pölten
e-mail: office@saatgut-oesterreich.at
web: <http://www.saatgut-oesterreich.at>

Bioforschung Austria

Nezisková organizace podporující rozvoj ekologického zemědělství. Nabízí poradenství na všech úrovních produkčního procesu. Je aktivní v národních a mezinárodních projektech s tématikou ekologického zemědělství.

Kontakt:

Esslinger Hauptstrasse 132-134

A 1220 Wien

e-mail: office@bioforschung.at

web: <http://www.bioforschung.at>

Poradenství

V Rakousku aktivně pracuje více než 30 poradců v oblasti ekologického zemědělství. Vedle obecného poradenství je poskytováno specializované poradenství zaměřené na jednotlivé oblasti a také na přechod k ekologickému zemědělství. Na webových stránkách BIO AUSTRIA lze nalézt přehled nabídky poradenství, poradenské listy a také kontaktní adresy poradců.

Poradenství v rostlinné výrobě:

- pěstování polních plodin,
- pastvinářství,
- pěstování brambor,
- pěstování zeleniny,
- vinařství,
- ovocnářství.

Poradenství v živočišné výrobě:

- chov hovězího dobytka,
- chov prasat,
- chov drůbeže,

- stavba stájí,
- včely.

Ostatní poradenství:

- poradenství Demeter,
- rady v oblasti ochrany přírody.

Kontakt:

BIO AUSTRIA, kancelář Linec

Ellbognerstraße 60
A-4020 Linz
e-mail: office@bio-austria.at

BIO AUSTRIA, kancelář Vídeň

Theresianumgasse 11/1
A-1040 Wien
Web: <http://www.bio-austria.at>

Kontrola a certifikace

Kontrola na ekofarmách je prováděna nezávislými kontrolními organizacemi, které musí být schváleny Ministerstvem zdravotnictví a federální vládou. Tyto kontrolní organizace musí splňovat podmínky akreditace a jsou pravidelně kontrolované. Inspekce EZ jsou prováděny minimálně jednou ročně. V současné době je inspekce v Rakousku prováděna devíti kontrolními organizacemi:

- **Austria Bio Garantie GmbH - AT-BIO-301:**
KönigsbrunnerStraße 8, A 2202 EnzersfeldbeiWien,
enzersfeld@abg.at, <http://www.abg.at>
- **KontrollsERVICE BIKO Tirol - AT-BIO-701:**Wilhelm GreilStraße 9, A 6020 Innsbruck, office@biko.at,
<http://www.biko.at>
- **BIOS BiokontrollsERVICE Österreich - AT-BIO-401:**Feyregg 39, A 4552 Wartberg/Krems, office@bios-kontrolle.at, <http://www.bios-kontrolle.at>

- **Lacon GmbH - AT-BIO-402:** LinzerStraße 2, A 4150 Rohrbach, lacon-pruefinstitut@aon.at, <http://www.lacon-institut.com>
- **LVA - Lebensmittelversuchsanstalt - AT-BIO-901:** Blaasstraße 29, A 1190 Wien, rh@lva.co.at, <http://www.lva.co.at>
- **SGS Austria Controll-Co. GesmbH - AT-BIO-902:** Diefenbachgasse 35, A 1150 Wien, sgs.austria@sgs.com, <http://www.sgs-kontrolle.at>
- **Salzburger Landwirtschaftliche Kontrolle GesmbH - SLK - AT-BIO-501:** Maria-Cebotari-Str. 3, A 5020 Salzburg, office@slk.at, <http://www.slk.at>
- **Gesellschaft für Ressourcenschutz GmbH- GfRS - AT-BIO-004:** Prinzenstraße 4, DE 37073 Göttingen, <http://www.gfrs.de>

Největší z nich je Austria Bio Garantie, která kontroluje více jak 50 % rakouských ekofarem. V roce 1994 bylo schváleno rakouským Ministerstvem zemědělství a lesnictví národní logo „Bio-Zeichen“ za účelem jasného označení ekologických produktů. Užití loga je dobrovolné, hradí se ale jednorázové fixní poplatek ve výši 1 000 EUR. Logo má dvě varianty: „Austria Bio-Zeichen“ označující ekologické produkty domácího původu (min. 70 % surovin pochází z Rakouska) a „Bio-Zeichen“ pro všechny ostatní ekologické produkty.

Univerzitní a výzkumná pracoviště

Universität für Bodenkultur Wien

Zemědělská univerzita ve Vídni má ve své struktuře Institut ekologického zemědělství. K dispozici jsou ekologicky certifikované experimentální pozemky. Je prováděn výzkum v ekologickém zemědělství. Univerzita je zapojena do řady mezinárodních projektů s danou tématikou.

Kontakt:

Gregor Mendel-Straße 33

A 1180 Wien

Tel.: +431476543750

e-mail: waltraud.ablinger@boku.ac.at

www.nas.boku.ac.at/oekoland.html

Veterinärmedizinische
Universität Wien

Univerzita veterinární medicíny ve Vídni.

Kontakt:

Veterinärplatz 1
A 1210 Wien
<http://www.vu-wien.ac.at>

LFZ Raumberg - Gumpenstein

Vzdělávací a výzkumné centrum zahrnuje střední zemědělskou školu a výzkumné pracoviště, orientované především na hospodaření v marginálních oblastech.

Kontakt:

A8952 Irdning
www.raumberg-gumpenstein.at

Další informace o ekologickém zemědělství v Rakousku

- www.biobausmittel.at (sekce ministerstva zemědělství věnovaná biopotravinám)
- www.bioinfo.at (informace o ekologickém zemědělství)
- www.bio-erleben.at (interaktivní stránky pro děti a dospělé)
- www.umweltbundesamt.at/umwelt/landwirtschaft/biolandbau (informace o EZ)
- www.biomaps.at (interaktivní mapa s nabídkou biopotravin)
- www.urlaubambauernhof.at (dovolená na ekologické farmě)
- www.biohotels.at (dovolená na ekologické farmě)
- www.biokueche.at (recepty, tipy pro gastronomii apod.)

1.9 Instituce a organizace rozvíjející ekologické zemědělství v ČR

Svazy ekologických zemědělců

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců je celostátní sdružení ekologicky hospodařících zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu PRO-BIO je prosazovat v ČR ekologické zemědělství v méně intenzivních oblastech ale stejně tak v oblastech produkčních. Svaz PRO-BIO poskytuje svým členům informační servis, poradenství, bezúročné půjčky, pořádá vzdělávací akce, pomáhá s odbytem a zajišťuje cílenou propagaci a reklamu.

Poradenství v oblasti ekologického zemědělství je stěžejní aktivitou svazu PRO-BIO. Cílem poradenství je připravit podniky na řádnou kontrolu ekologického zemědělství (EZ) a její hladký průběh. Svaz PRO-BIO spolupracuje s ministerstvy zemědělství (www.mze.cz) i životního prostředí (www.env.cz) a také s významnými zahraničními svazy (www.bioland.de, www.bioaustria.at), výzkumnými ústavy (www.fibl.org) a je členem mezinárodní aso-

ciace IFOAM (www.ifoam.org). Spotřebitelskými tématy se zabývá PRO-BIO Liga se sídlem v Praze Hostivaři (www.biospotrebitec.cz). Pro výzkum, vzdělávání a přenos výsledků vědy do praxe svaz PRO-BIO zřídil Bioinstitut, o.p.s. se sídlem v Olomouci (www.bioinstitut.cz).

Kontakt:

Nemocniční 1852/53

Šumperk, CZ 787 01

Telefon: +420583216609

e-mail: pro-bio@pro-bio.cz

web: <http://www.pro-bio.cz>

BioSad

BioSad je občanské sdružení, jehož posláním je podpora rozvoje ekologické produkce ovoce v České republice. Cílem je usnadnění komunikace mezi výzkumem a pěstiteli a podpora efektivního uplatňování výsledků výzkumu v praxi. Aktivity jsou soustředěny na poskytování informací potřebných pro biopěstitele zaměřených na výrobu kvalitního a zdravotně nezávadného ovoce. Dalším cílem sdružení BioSad je zařazování prvků ekologického pěstování do integrované produkce. Formami činnosti jsou: propagační a popularizační činnost, pořádání výstav a dalších odpovídajících akcí k danému tématu, podpora vzdělávací činnosti (přednášky, semináře, školení apod.) ve spolupráci s výzkumnými organizacemi či dalšími subjekty, poradenství, informační činnost, vytváření a vydávání metodických příruček.

Kontakt:

Šmahova 66

Brno-Slatina, CZ 627 00

Telefon: +420603155208; +420733131114; +420737603151

e-mail: biosad@atlas.cz

web: <http://www.biosad.cz>

EKOVÍN

Svaz integrované a ekologické produkce o. s. EKOVÍN sdružuje právnické a fyzické osoby zabývající s integrovanou produkcí a ekologickou produkci hroznů a vína, koordinuje jejich činnosti a chrání jejich oprávněné zájmy. Základem činnosti jsou „Směrnice svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína“ vydávané Svazem EKOVÍN o. s. a schvalované Ministerstvem zemědělství ČR. Směrnice vycházejí z mezinárodně uplatňovaných „Minimálních požadavků na systémy ekologické produkce révy“ zpracovaných předními odborníky členských zemí Evropské unie projektem ORWINE.

Kontakt:

Šmahova 415/66
Brno-Slatina, CZ 627 00
Telefon: +420545218156; +420603543109
e-mail: predseda@ekovin.cz
web: <http://www.ekovin.cz>

Neziskové organizace

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství (ČTPEZ)

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství byla založena za účelem sjednocení a propojení široké škály zainteresovaných aktérů v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin. Cílem je budovat a zajišťovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin s důrazem na přenos poznatků ve všech klíčových oblastech sektoru. Jejími členy jsou jak výzkumné ústavy a vysoké školy, tak zástupci privátního sektoru z řad prrovýrobců i zpracovatelů produktů ekologického zemědělství. ČTPEZ podporuje iniciativy zaměřené na posílení konkurenceschopnosti ekologického zemědělství, rozvoj produkce, distribuce, prodeje a spotřeby biopotravin, realizaci vědeckých výzkumných, technologických a inovačních aktivit a iniciací, tvorbu a implementaci strategických dokumentů. Koordinátorem ČTPEZ je Bioinstitut, o. p. s.

Kontakt:

Křížkovského 8

Olomouc, CZ 771 47

Telefon: +420603545697

e-mail:info@ctpez.cz

web: <http://www.ctpez.cz>

Bioinstitut, o. p. s

Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny byl založen v roce 2004 za účelem zastřešení aktivit výzkumu a vzdělávání v ekologickém zemědělství v České republice a v zemích střední a východní Evropy. Mezi nejdůležitější aktivity Bioinstitutu, o.p.s. patří přenos poznatků z vědy a výzkumu do praxe, výchova, vzdělávání, publikační činnost a výzkum. Bioinstitut je zapojen do projektů na podporu rozvoje ekologického zemědělství formou vzdělávání, poskytování informací a osvěty. Bioinstitut, o.p.s. je pořadatelem vědecké konference v rámci Bioakademie - Evropské letní akademie ekologického zemědělství, které se každoročně účastní zástupci více než 20 zemí Evropy.

Kontakt:

Křížkovského 511/8

Olomouc, CZ 771 47

Telefon: +420581115181

e-mail: info@bioinstitut.cz

web: <http://www.bioinstitut.cz>

PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství

PRO-BIO LIGA byla založena v roce 2002 jako pobočka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců. Jejím posláním je informovat a chránit spotřebitele potravin, přispívat k celoživotnímu vzdělávání a zvyšovat všeobecnou ekogramotnost.

Mezi cíle sdružení patří informování a vzdělávání širokou veřejností o možnostech a souvislostech trvale udržitelné spotřeby v oblasti potravin, příspěvek k pozitivní změně spotřebitelských návyků a sdružování spotřebitelů biopotravin a vytvoření silné spotřebitelské organizace.

Kontakt:

Kubatova 1/32
Praha 10, CZ102 00

Telefon: + 420272660501; +420774683833
e-mail: info@biospotrebitec.cz
web: <http://www.biospotrebitec.cz>

Green Marketing

Green marketing poskytuje marketingové metody a nástroje podnikatelům v oboru bioproduktů a přírodních produktů. Pomáhá společnostem vytvářet a dosahovat cílů v oblasti společenské odpovědnosti a vytváří a realizuje pro ně strategie v oblasti zeleného marketingu. V rámci služby Green marketing BIO AKADEMIE zajistí komplexní vzdělání zaměstnanců v oboru biopotravin a dalších ekologických produktů. Od přehledu právní úpravy, až po pravidla zpracování, prodeje a marketingu.

Kontakt:

Vinohradská 261
Moravské Knínice, CZ 664 34
Telefon: +420541263456
e-mail: tom@greenmarketing.cz
web: <http://www.greenmarketing.cz>

**ZERA - Zemědělská a
ekologická regionální
agentura, o. s.**

ZERA sdružuje fyzické osoby za účelem vytváření podmínek pro poradenskou, vzdělávací, výzkumnou a koordinační činnost při realizaci programů a opatření v rámci trvale udržitelného rozvoje venkova a využití krajiny zemědělcem. Předmětem činnosti je řešení odborných problémů spojených s plněním účelu agentury, zemědělská odborná činnost, projektování, poradenství a výzkum. ZERA spolupracuje při vytváření regionálních koncepcí směřujících k využití krajiny a zajišťujících trvale udržitelný rozvoj regionu. Stěžejní je činnost výchovná, vzdělávací a osvětová v oblasti zemědělství, ekologie a rozvoje venkova, propagace ochrany a tvorby krajiny, ochrany životního prostředí a ekologického zemědělství, publikační a vydavatelská činnost, zabezpečování právního poradenství v oblasti českých zemědělských norem a příslušných norem EU, servis při vytváření systému likvidace organických odpadů a certifikace výrobků.

Kontakt:

Podhradí 1022

Náměšť nad Oslavou, CZ 675 71

Telefon: +420568620070

e-mail: info@zeraagency.eu

web: <http://www.zeraagency.eu>

Poradenství

Spolek PRO BIO poradenství

Spolek PRO BIO poradenství je nevládní nezisková organizace sdružující fyzické osoby - poradce, inspektory a ostatní odborníky v ekologickém zemědělství. Cílem sdružení je pomocí ekologicky hospodařícím zemědělcům v zajištění ekonomické stability jejich farem a následně také k posílení trvale udržitelného zemědělství v ČR a zvýšení nabídky biopotravin na trhu prostřednictvím svých členů poskytuje odborné poradenství v problematice ekologizace zemědělství a setrvalého rozvoje venkova v ČR, vzdělávání v ekologizaci zemědělství a setrvalého rozvoje venkova v ČR. Spolek PRO BIO poradenství vytváří podmínky pro zvyšování odbornosti svých členů a spolupracuje s organizacemi sdružujícími zemědělce, s vysokými školami, s výzkumnými ústavy, s nevládními organizacemi a s dalšími organizacemi. Spolek prostřednictvím svých členů poskytuje poradenství, které pomůže usnadnit přechod na ekologické hospodaření, zefektivnění hospodaření podniku, orientaci v nových předpisech a nařízeních, vyřízení žádostí o dotace národní i z fondů EU a dodržení požadavků vyplývajících z legislativních norem ekologického hospodaření, ochrany přírody, nitrátové směrnice, správné zemědělské praxe, cross-compliance a dalších.

Kontakt:

Cyrilská 359/16

Brno, CZ 602 00

Telefon: +420549213563

e-mail: epos@eposcr.eu

web: <http://www.eposcr.eu>

Kontrola a certifikace

KEZ o.p.s.

KEZ o.p.s. je první česká akreditovaná kontrolní a certifikační organizace, která zajišťuje odbornou nezávislou kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství. Organizace byla založena v roce 1999. Výrobky, které jsou předmětem kontroly dle tohoto pověření, nesou kódové označení: CZ-BIO-001.

Kontakt:

Poděbradova 909
Chrudim IV, CZ 537 01
Telefon: +420469622249
e-mail: kez@kez.cz
web: <http://www.kez.cz>

ABCERT AG

Společnost ABCERT vznikla v Německu jako jedna z prvních organizací zaměřujících se na kontrolu ekologického hospodaření a bioprodukce. Jako certifikační orgán ABCERT nabízí svým zákazníkům podporu při různých certifikačních postupech - např. GlobalGAP, certifikaci členům soukromých svazů bioproducentů Demeter, Bioland, Bio-Suisse a Naturland a kromě toho i pomoc při kontrole a certifikaci v oblasti produkce dřeva a ochrany klimatu. Výrobky, které jsou předmětem kontroly dle tohoto pověření, nesou kódové označení: CZ-BIO-002.

Kontakt:

Komenského 1321/1

Jihlava, CZ 586 01

Telefon: +420567217665; +420567217666; +420724227475

e-mail:info@abcert.cz

Web: <http://www.abcert.cz>

BIOKONT CZ, s.r.o.

Společnost Biokont byla založena v roce 2005. Je pověřená Ministerstvem zemědělství České republiky a ÚKSÚP Bratislava kontrolní a certifikační činností v ekologickém zemědělství v České a Slovenské republice. Hlavní činností je kontrola ekologického zemědělství, inspekce a certifikace BIO na celém území České republiky a Slovenské republiky. Výrobky, které jsou v České republice předmětem kontroly dle tohoto pověření, nesou kódové označení: CZ-BIO-003.

Kontakt:

Měříčkova 159/34

Brno-Řečkovice, CZ 621 00

Telefon: +420731471708, +420606605728

e-mail:info@biokont.cz

Web: <http://www.biokont.cz>

Univerzitní a výzkumná pracoviště

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta

Zemědělská fakulta JU v Č. Budějovicích zajišťuje komplexní vědecko-pedagogickou činnost kromě klasického (konvenčního) zemědělství také v nově se rozvíjejícím ekologickém zemědělství. Základy ekologického zemědělství jsou součástí bakalářských studijních oborů Agroekologie a Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině. V magisterském stupni je možné studovat přímo specializaci ekologické zemědělství v rámci oboru Agroekologie. Studenty jsou řešeny také tematicky navázané bakalářské, magisterské a doktorské práce. Pravidelně jsou pořádány mezinárodní letní školy. Na okraji univerzitního campusu od roku 2010 využíván pro pokusnou činnost ekologicky certifikovaný pozemek. Důraz je kláden na úzkou spolupráci s praxí.

Kontakt:

Studentská 13
České Budějovice, CZ 370 05
Telefon: +420387772446
e-mail: moudry@zf.jcu.cz
web: <http://www.zf.jcu.cz>

Česká zemědělská univerzita v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze rozvíjí v oblasti vědeckovýzkumné činnosti dlouhodobě a cílevědomě vědní obory, které pokrývají jednotlivá stadia potravinového řetězce od přírodních vstupů kombinovaných s lidskou prací, přes technicko-technologické aspekty produkce a zpracování, až po hodnocení dopadů produkce na životní prostředí, sociálně-ekonomicke souvislosti a kvalitu života. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů provozuje pokusnou stanici, která je z části certifikována v režimu ekologického zemědělství. Dlouhodobě jsou prováděny odrůdové a technologické pokusy s pěstováním obilnin, okopanin a olejnin.

Kontakt:

Kamýcká 129

Praha 6 – Suchdol, 165 21

Telefon: +420224382549

e-mail: capouchova@af.czu.cz

web: <http://www.czu.cz>

Vysoká škola chemicko - technologická v Praze

Výzkumu a vývoji v oblasti ekologického zemědělství se věnuje Fakulta potravinářské a biochemické technologie. Vědeckovýzkumné aktivity jsou cíleny na zvyšování kvality potravin, uplatnění progresivních inženýrských procesů a vývoj moderních biotechnologických přístupů pro potravinářství, ochranu životního prostředí a terapeutické aplikace.

Kontakt:

Technická 5

Praha 6 – Dejvice, 166 28

Telefon: +420220443185

e-mail: jana.hajslova@vscht.cz

web: <http://www.vscht.cz>

Mendelova univerzita v Brně

Vzdělávací a výzkumný program univerzity, který byl v 90. letech ovlivněn zejména světovou výzvou koncepce trvale udržitelného zemědělství, novou úlohou agrárního sektoru jako nositele jeho mimoprodukčních funkcí, specifikami transformujícího se zemědělství a později rovněž přípravou vstupu do EU. Jako významné skutečnosti počátku 21. století klade univerzita do středu pozornosti svých fakult trvale udržitelné zemědělství, využívání obnovitelných zdrojů a cílené řízení biologických procesů.

Kontakt:

Zemědělská 1/1665
Brno, CZ 613 00
Telefon: +420545131111
e-mail: info@mendelu.cz
web: <http://www.mendelu.cz>

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i. (VÚRV)

Hlavním cílem výzkumu je získat vědecké poznatky pro podporu trvale udržitelného rozvoje zemědělství, na základě inovací systémů a technologií pěstování zemědělských plodin pro produkci kvalitních a bezpečných potravin, krmiv a surovin pro energetické a průmyslové využití. Hlavní uplatnění výsledků výzkumu je v oblasti zvyšování efektivnosti rostlinné výroby, při zajištění minimálních negativních dopadů na životní prostředí a zdraví člověka.

Kontakt:

Drnovská 507/73

Praha 6 – Ruzyně, CZ 161 06

Telefon: +420233022111

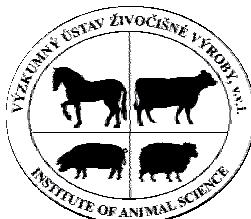
e-mail: cropscience@vurv.cz

web: <http://www.vurv.cz>

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. (VÚŽV)

Výzkumný ústav působí v oboru zootechnického výzkumu, v oborech biologických a biotechnologických základů živočišné výroby. Hlavní náplní činnosti je základní a aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. V návaznosti na vědeckou a výzkumnou činnost se ústav věnuje expertním, poradenským, pedagogickým a informačním aktivitám.

Kontakt:

Přátelství 815

Praha - Uhříněves, CZ 104 00

Telefon: +420267009511

e-mail: vuzv@vuzv.cz

web: <http://www.vuzv.cz>

**Výzkumný ústav
potravinářský Praha,
v.v.i. (VÚPP)**

Výzkumný ústav je svou činností orientován především na zlepšení úrovně stravování a ozdravění nabídky potravin na trhu. Je zaměřen na zdokonalování postupů při zpracování potravin od začátku výroby až po jejich konečnou přípravu, na vývoj speciálních potravin pro skupiny obyvatel s mimořádnými zdravotními potravními nároky, na vyhledávání a vývoj souvisejících kontrolních a hodnotitelských metod, analytiku včetně provádění specifických rozborů.

Kontakt:

Radiová 1285/7

Praha 10 – Hostivař, CZ 102 31

Telefon: + 420296792111

e-mail: vupp@vupp.cz

web: <http://www.vupp.cz>

Orgány státní správy

**Ministerstvo zemědělství -
oddělení ekologického
zemědělství (MZe)**

MZe je garantem dodržování pravidel pro ekologické zemědělství, a to jak národní, tak evropské legislativy. Administruje státní podporu pro ekologické zemědělce v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova a má v gesci realizaci strategických dokumentů rozvoje ekologického zemědělství. Formou finančních podpor se aktivně se podílí na podpoře marketingu, osvěty a vzdělávání.

Kontakt:

Těšnov 65/17

Praha 1, CZ 11705

Telefon: +420221812233

e-mail:jan.gallas@mze.cz

web: <http://eagri.cz/public/web/mze/>

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)

ÚKZÚZ je zřízen Ministerstvem zemědělství ČR jako specializovaný orgán státní správy. Provádí správní řízení a vykonává jiné správní činnosti, odborné a zkušební úkony, kontrolní a dozorové činnosti v oblasti odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelařství) a v oblasti živočišné produkce. Sídlo ústavu je v Brně a jeho činnost je zabezpečována na pracovištích na území celé České republiky.

Kontakt:

Hroznová 2

Brno, 656 06

Telefon: +420543548111

e-mail: podatelna@ukzuz.cz

web: <http://www.ukzuz.cz>

**Státní zemědělská a
potravinářská inspekce
(SZPI)**

SZPI kontroluje, v rámci stanovených kompetencí, potraviny, suroviny k jejich výrobě, zemědělské výrobky a tabákové výrobky. Tyto kompetence se vztahují na výrobu, skladování, přepravu i prodej (včetně dovozu).

Kontakt:

Květná 504/15

Brno, CZ 603 00

Telefon: +420543540111

e-mail: epodatelna@szpi.gov.cz

web: <http://www.szpi.gov.cz>

Státní rostlinolékařská správa (SRS)

SRS je správní úřad rostlinolékařské péče s působností na území České republiky. Vykonává působnost ve věcech: ochrany rostlin a rostlinných produktů, opatření proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů, popřípadě invazních škodlivých organismů, přípravků a dalších prostředků, mechanizačních prostředků, rostlinolékařského dozoru a řízení ve věcech rostlinolékařské péče včetně nařizování mimořádných rostlinolékařských opatření, řešení krizových situací a ukládání pokut a odborných rostlinolékařských činností a odborné způsobilosti k jejich výkonu.

Kontakt:

Těšnov 65/17

Praha 1, CZ 11000

Telefon: +420235010300

e-mail:sekretariat@srs.cz

web: <http://www.srs.cz>

1.10 Přehled použité literatury

- Anonym: Úvodní studie pro sektor EZ - příprava PRV 2014 □
2020, Analýza problémů a potřeb sektoru EZ, argumenty pro návrh opatření.
- Bio-Agrarstatistik Österreich 2010
- BIO AUSTRIA-Beratungsblatt - Wegweiser zur Umstellung auf biologischen Ackerbau Stand 12/10
- Hrabalová,A. (ed.): Ročenka, ekologické zemědělství v České republice 2010, Praha 2011, 45 s.
- Hrabalová,A.: Srovnávací studie podpor ekologického zemědělství v ČR, Rakousku a Německu, Brno, 2011,42 s.
- Moudrý,J.jr.: Ekologické zemědělství v ČR a Rakousku, hlavní problémy a přenos zkušeností, Č. Budějovice, 2008, 27 s.
- Zpravodaj České technologické platformy pro ekologické zemědělství č.1/2012, 3 s.
- Tischler,K.: Biologische Landwirtschaft in Österreich, IMPRES-SUM, Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 5., überarbeitete, Auflage / Juli 2009

Internetové prameny:

- <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi>
<http://www.bioinstitut.cz>
<http://www.bio-austria.at>
<http://www.lebensministerium.at/lebensmittel/biolebensmitte>

<http://www.dreamon.com>

2.1 Einführung

Die österreichische ökologische Landwirtschaft kann auf eine fast hundertjährige Tradition zurückblicken. Zurzeit steht Österreich in Bezug auf den Anteil an ökologisch bewirtschafteter Fläche nicht nur in Europa, sondern auch weltweit, an erster Stelle. In der Tschechischen Republik entwickelte sich der Ökolandbau dagegen erst seit Anfang der Neunziger Jahre des vergangenen Jahrhunderts. Daher können die Erfahrungen der südlichen Nachbarn für tschechische Biolandwirte/Innen von großem Vorteil sein. Auf Grund der unterschiedlichen Entwicklung der landwirtschaftlichen Strukturen in beiden Ländern in der zweiten Hälfte des vergangenen Jahrhunderts müssen jedoch tschechische Biolandwirte/Innen bei manchen Problemen eigene Wege beschreiten. Gleichzeitig gibt es aber auch tschechische Erfahrungen, die für die österreichischen Partner von Nutzen sein können.

2.2 Struktur der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik

Die Tschechische Republik gehört heutzutage, ähnlich wie Österreich, zu den Ländern mit dem größten Anteil an ökologisch bewirtschafteter Fläche. Ende des Jahres 2010 stieg die Summe der ökologisch bewirtschafteten Flächen auf nahezu 450 000 ha, was einem Anteil von 10,6 % der Gesamtfläche entspricht. In der Umstellung übergangszeiterreichte der Flächenanteil 27 %. Und auch die Anzahl der ökologisch arbeitenden landwirtschaftlichen Betriebe, der sog. Biobetriebe ist weiterhin deutlich gestiegen. Im Jahre 2010 gab es den bisher größten Anstieg (um 828 Betriebe) auf insgesamt 3 517 Biobetriebe.

Die Durchschnittsgröße eines tschechischen Biobetriebes sank im Jahr 2010 auf 127 ha und sinkt seit dem Jahr 2001, als sie die bisher größte Fläche von 333 ha erreichte, stetig. Trotzdem gilt nach wie vor, dass ein durchschnittlicher Biobetrieb größer ist als ein durchschnittlicher konventioneller landwirtschaftlicher Betrieb (ca. 80 ha) und deutlich den EU-27-Durchschnitt übersteigt (40 ha). Ökologische Landwirtschaft (ÖL) wird in Tschechien hauptsächlich und traditionell in weniger begünstigten Gebirgs- und Vorgebirgsgebieten betrieben. Etwa die Hälfte der Flächen in diesen Gebieten wird derzeit ökologisch bewirtschaftet. Die größten, ökologisch bewirtschafteten Flächen befinden sich in den bergigen Grenzgebieten der Regionen Südböhmen, Karlsbad, Mährisch-Schlesien und Aussig. Den größten Anteil an ökologisch bewirtschafteter Fläche bildet Dauergrünland (ca. 82 %), gefolgt von 12 % Ackerflächen und nur 1 % Dauerkulturen.

Biolebensmittelhandel

In der Tschechischen Republik gaben die Verbraucher im Jahr 2009 1,77 Mrd. CZK für Biolebensmittel aus (etwa gleich bleibend zum Jahr 2008). Die Durchschnittsausgaben pro Einwohner betrugen knappe 200 CZK. Der Gesamtumsatz bei Biolebensmitteln tschechischer Betriebe (inkl. Export) erreichte im Jahr 2009 ca. 2,13 Mrd. CZK. Die meisten Biolebensmittel werden von den tschechischen Verbrauchern in Einzelhandelsketten (68,6 %, d.h. für 1,2 Mrd. CZK im 2009), gefolgt von Bioläden und Reformhäusern (17,3 %) gekauft, ferner steigt der Anteil beim Verkauf in Apotheken (7,0 % im Vergleich zu 4,0 % im Jahr 2008). Ebensostig der Anteil der Direktvermarktung der Bio-Lebensmittel sowohl ab Hof, als auch ab Hersteller und Verteiler deutlich an (3,9 %).

Aktionsplan für ÖL

Der erste „Aktionsplan der Tschechischen Republik zur Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft bis zum Jahr 2010“ wurde am 17. 3. 2004 von der Regierung verabschiedet. Es handelte sich um ein Strategiedokument, das Hauptziele und 6 Prioritätsgebiete zur Entwicklung der ÖL enthielt. Das einzige formulierte quantitative Ziel war das Erreichen eines 10 %-Anteils ökologisch bewirtschafteter Anbaufläche bis zum Jahre 2010, was auch erreicht wurde. Am 14.12.2010 wurde der zweite „Aktionsplan zur Entwicklung der ÖL für den Zeitabschnitt 2011-2015“

verabschiedet, dessen fünftes Kapitel abermals Prioritätsgebiete zur Entwicklung der ÖL enthält:

1. Markt für Biolebensmittel und Vertrauen des Verbrauchers,
2. Beratung, Forschung, Verbreiten von Informationen,
3. Beiträge der ökologischen Landwirtschaft für die Umwelt und das Wohlergehen von Tieren,
4. ökonomische Vertretbarkeit der ökologischen Landwirtschaft,
5. Werbung und Aufklärung über die ökologische Landwirtschaft und Herstellung von Biolebensmitteln

Der neue Aktionsplan enthält auch eine Vision bis zum Jahr 2020: „Ökologische Landwirtschaft wird zu einem vollständig entwickelten Landwirtschaftszweig mit allen entsprechenden Charakteristiken, wie stabiler Markt, Dienstleistungen und das öffentliche Gut unterstützende Staatspolitik, alle Aspekte betreffend die Umwelt und das Wohlergehen der Tiere inklusive.“ Drei Hauptziele:

- Bildung eines stabilen, langfristig lebensfähigen und konkurrenzfähigen Marktes mit Bioproduktion, effektiv und gleichzeitig nach dem Prinzip der ÖL, mit Rücksicht auf das Wohlergehen der Tiere, die Umwelt und schonende Verarbeitungsmethoden,
- Bildung einer Infrastruktur, die eine kontinuierliche und langfristig tragbare Entwicklung ermöglicht und gleichzeitig

Bedingungen bietet, so dass die Bioproduktion eine bedeutende Position in der tschechischen ÖL einnehmen kann (bedeutende Erhöhung der Produktion tschechischer Biolebensmittel),

- Erzielung einer effektiven Verbindung der Primärproduktion mit weiterverarbeitenden Aktivitäten des landwirtschaftlichen sowie nicht-landwirtschaftlichen Bereiches im Rahmen der gesamten ÖL.

Ferner wurden auch nachfolgende quantitative Ziele festgelegt:

- Der Anteil der ökologisch bewirtschafteten Flächen gemessen an der gesamten landwirtschaftlich genutzten Fläche in der Tschechischen Republik soll 15 % erreichen.
- Der Anteil der ökologisch bewirtschafteten Ackerfläche gemessen an der gesamten landwirtschaftlich genutzten Ackerfläche in der Tschechischen Republik soll mindestens 20 % erreichen.
- Der Anteil an Biolebensmitteln im Bezug zur Gesamtmenge der verarbeiteten Lebensmittel soll auf mindestens 3 % steigen und Erhöhung des Anteils an tschechischen Biolebensmitteln auf dem Biomarkt auf 60 %,
- Eine jährliche Erhöhung des Biolebensmittelverbrauchs um mindestens 20 %.

Maßnahmen des Aktionsplans für ÖL in der Tschechischen Republik

- Beratung: Schulung von Angestellten diverser Kontrollorganisationen,
- Bildung: Druckbeitrag bei Werbeunterlagen,
- Druckbeitrag - Jahrbuch der ÖL,
- Werbeaktivitäten: Finanzialer Beitrag zu einer landesweiten Werbekampagne (2008 – 2010),
- Beitrag zur Organisation der Aktion „Monat der Biolebensmittel“,
- Unterstützung zur der Teilnahme an Messen (Biofach,...),
- Unterstützung der Biodult am „Toulcův Hof“,
- Institutionelle Unterstützung der Finanzierung der Datenerfassung über die ÖL für Eurostat - ÚZEI,
- unregelmäßige Unterstützung für Vereine und Verbände der ÖL,
- Forschung: Unterstützung von drei bedeutenden Projekten im Programm „ÖL und Biolebensmittel“,
- Forschungsstipendien im Rahmen der ERA-NET CORE Organic,
- Forschungsstipendien im Rahmen von landesweiten Forschungsprojekten,
- Finanzialer Beitrag zur Veranstaltung von Konferenzen (Bioakademie).

Quelle: MZe, ÚZEI

2.3 Struktur der ökologischen Landwirtschaft in Österreich

Österreich gehört zu den führenden Ländern am Bio-Sektor. Mit einem Anteil von 19,5% (d.h. 545 212 ha im Jahre 2010, inkl. Almen) ökologisch bewirtschafteter Fläche gemessen an der Gesamtanbaufläche nimmt Österreich den 1. Platz im Rahmen der EU ein. Biologische Landwirtschaft betreiben ca. 16 % der Landwirte/Innen (im Jahre 2010 ca. 21 900 Betriebe). Die Größe eines durchschnittlichen Biobetriebes beträgt 19,8 ha. Die Anbaufläche bildet 87 % der Gesamtmenge, 65 % davon werden als strukturschwache Gebiete LFA (Less favoured Areas) eingestuft. In der österreichischen Landschaft dominieren die Alpen (sie bilden 63 % der Landesfläche). Dank dieser topografischen Bedingungen kam es in den letzten 20 Jahren zu einer bedeutenden Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft - die meisten Flächen der ÖL (65 %) sind in den Alpengebieten konzentriert und 87 % aller Biobetriebe befinden sich in LFA. Damit hängt auch die Nutzungsart der Bioflächen zusammen: 66 % der ökologisch bewirtschafteten Fläche bildet Dauergrünland (inkl. Almen), 33 % Ackerland (50 % Getreide, 0,5 % Gemüse) und lediglich ca.1 % Dauerkulturen.

Die Entwicklung der ÖL in Österreich lässt sich in mehrere Etappen gliedern:

- 1) Erster Boom in den Jahren 1980 bis 1990: Einführung der ersten offiziellen Vorschrift für die ÖL (1983), erste Subventionen der ÖL, wachsender Bekanntheitsgrad der ÖL;
- 2) Zweiter Boom in den Jahren 1990 bis 1995: ca. 10-facher Anstieg der Anzahl an Biobetrieben, Einführung von Bioprodukten ins Sortiment von Supermärkten, EU-Beitritt Österreichs (1995) und die Einführung landwirtschaftlicher Umweltschutzmaßnahmen, inkl. Unterstützung der ÖL;
- 3) Verringerung/Stagnation in den Jahren 1995 – 2000: Verringerung der Flächen und der Anzahl an Biobetrieben auf Grund von Absatzproblemen bei Bioerzeugnissen insbesondere im Alpengebiet;
- 4) langsames Wachstum ab dem Jahr 2000: die Anzahl der Biobetriebe stieg um 15 % von 19 028 auf 21 900 Betriebe und die Biofläche hat sich fast verdoppelt, und zwar von 277 729 ha auf 545 212 ha. Zurzeit ist eine Konsolidierung und Professionalisierung des gesamten Sektors im Gange.

Biolebensmittelhandel

Der Biolebensmittelhandel stieg um 6 % im Jahr 2008 wurde ein Gesamtumsatz von 940 Mio. € erreicht. 2009 stieg der Gesamtumsatz bei Biolebensmitteln um weitere 5 % auf 984 Mio. €, 2010 betrug er bereits 1,123 Mrd. € (ca. 29,5 Mrd. CZK). Davon entfielen 6,8 % auf Direktvermarktung, 5,3 % auf Gaststätten und Großküchen und 6,8 % auf den Export. Darüber hinaus kamen 67,5 % aus dem Einzelhandel und 13,6 % aus dem Verkauf in spezialisierten Bioläden. Die Ausgaben für Biolebensmittel pro Jahr und Einwohner betrugen im Jahre 2010 fast 125 € (d.h. über 3 274 CZK). Der Handel mit Biolebensmitteln in Österreich gehört zu den am besten organisierten im Rahmen der EU. Die meisten Biolebensmittel werden über Supermärkte und Discounter verkauft. Das erste Biolebensmittel schaffte es bereits 1994 auf die Verkaufstische eines Supermarkts. Eine weitere bedeutende und wachsende Absatzmöglichkeit bilden Catering und öffentliche Verpflegung (Umsatz 60 Mio. € – ca. 1,5 Mrd. CZK 2010). Steigende Tendenz zeigt die Nachfrage vor allem für Produkte aus der Region. Die Verbindung von Regional- und Bioproduktion kann demnach die Nachfrage nach Biolebensmitteln positiv beeinflussen.

Zur Unterstützung des Angebots an Biolebensmitteln entschied sich der Verband „Bio Austria“, der in Zusammenarbeit mit der Landwirtschaftskammer eine landesweite Kampagne „Bio sucht Bauer“ startete, um ungefähr 10 000 weitere Bauern zum Beitritt in ÖL zu motivieren.

Aktionsplan für ÖL

Die Entwicklung der ÖL wird in Österreich durch die Aktionspläne für ÖL unterstützt (2001 – 2002, 2003 – 2004, 2005 – 2007 und 2008 – 2010), in denen Grundanforderungen und -maßnahmen festgehalten sind, die während eines bestimmten Zeitabschnittes zu implementieren sind und sich mit Ausnahme der Empfehlung von PRV-(das Programm des Landesentwicklung) Maßnahmen meistens auf Bildung, Schulwesen, Beratung, Forschung, Marketing, Werbung und Kontrolle beziehen. Zurzeit läuft die Umsetzung des fünften Aktionsplans für die ÖL (2011 – 2013), der nachfolgende Hauptziele beinhaltet:

- Vermittlung von Gesamtstrategien für die Entwicklung des Biosektors,
- Erhöhung des Bio-Flächenanteil gemessen an der landwirtschaftlich genutzten Gesamtfläche auf 20 % bis zum Jahr 2013,
- Verstärkte Öffentlichkeitsarbeit (Verbraucher), welche Umweltleistungen die ÖL leistet,
- Stärkung der Profitabilität der ökologischen Bewirtschaftung.

Der Aktionsplan wird von keinem spezifischen Kostenvoranschlag begleitet. Der österreichische Aktionsplan ist ein Dokument, das Ziele für die Entwicklung der ÖL und dann insbesondere Maßnahmen zur Unterstützung der ÖL detailliert beschreibt - er basiert auf einer Kombination von PRV-

Unterstützungen und spezifischen landesweiten Maßnahmen (d.h. die PRV-Maßnahmen sind im Aktionsplan integriert und durch weitere landesweite unterstützende Maßnahmen ergänzt).

Maßnahmen des Aktionsplans für ÖL in Österreich:

- Investitionsunterstützung: Investitionsförderungen für Landwirt / Innen und Verarbeiter / Innen,
- Beratung: Schulung, Vorbereitung von Schulungskursen für Biolandwirte / Innen,
- Vorbereitung der Beratungsunterlagen für Landwirte / Innen,
- Bildung / Information: Weiterbildung von Lehrern / Innen und Beratern / Innen,
- Vorbereitung von Lehrunterlagen über die ÖL für Oberstufe- und Hochschulen sowie Universitäten
- Vorbereitung und Verbreitung von Informationen über ÖL für die Öffentlichkeit,
- Werbeaktivitäten: Koordination und finanzielle Beteiligung bei Werbekampagnen,
- Marketing-Unterstützung: Finanzielle Unterstützung von Marketingprojekten,
- Institutionelle Unterstützung; Finanzielle Unterstützung für Assoziationen und Verbände der ÖL,
- Forschung: Forschungsstipendien im Rahmen der ERA-NET CORE Organic,
- Forschungsstipendien im Rahmen von landesweiten Forschungsprojekten,

- Finanzieller Beitrag zur Veranstaltung von Konferenzen (Bioakademie),
- Unterstützung bei Zertifizierung: Unterstützung bei Kosten für Inspektionen und Zertifizierungen.

Quelle: Ermittlung ÚZEI

Biolebensmittel - Marketing

BIO AUSTRIA ist zusammen mit ihren Marktpartnern beim Verkauf landwirtschaftlicher Erzeugnisse aktiv. Durch die gemeinsame Vorgehensweise haben die Betriebe bessere Chancen bei der Stärkung ihrer Position auf dem Markt. Direktvermarkter werden beim Verkauf ihrer Produkte mit umfassenden Informationen und verschiedensten Dienstleistungen unterstützt. Unter der Webseite www.bioboerse.at wurde eine Plattform für Biobauern/Innen eingerichtet. Diese Börse unterstützt nicht nur den Handel von Biobauern/Innen untereinander, sondern soll auch KonsumentInnen bei der Suche nach Bio-Lebensmitteln unterstützen.

Handelsketten in Österreich - Biolebensmittel

Biolebensmittel werden in Österreich grundsätzlich über drei Arten vertrieben: Lebensmitteleinzelhandel, spezialisierte Bioläden und Direktvermarktung. Zu spezialisierten Bioläden gehören e-shops mit Bioproduction, spezialisierte Biogeschäfte, „Reformhäuser“, Bäckereien und Fleischereien. Verkauf direkt ab Hof, Bauernmärkte und Versanddienstleister zählen zur Sparte der Direktvermarktung. Auch in der Gastronomie und sonstigen Verpflegungseinrichtungen spielen Bioprodukte eine immer größere Rolle.

Die wichtigste Vertriebsart in Österreich ist der Einzelhandel. Die Vielfalt des Biolebensmittelsortiments in verschiedenen Supermärkten und Drogerieläden ist sehr unterschiedlich. Es erreicht vor allem nicht das angebotene Sortiment in spezialisierten Biogeschäften, was einen entscheidenden Vorteil spezialisierter Bioläden darstellt. Als zweiten Vorteil kann der Bioladen vor allem mit einer kompletten und kompetenten Beratung punkten. Nachteil von „Reformhäusern“ ist, dass auch Waren aus konventioneller Produktion angeboten werden. Hier muss und soll der Verbraucher sehr genau auf die Bezeichnung der Erzeugnisse achten um einen nicht geplanten Kauf konventioneller Produkte zu vermeiden.

Etwa 1500 heimische Biolandwirte/Innen bieten ihre Produkte direkt ab Hof an. Einige betreiben ihre Verkaufsläden auf dem Betriebsstandort zu festgelegten Öffnungszeiten, bei den meisten Direktvermarkter/Innen ist für einen Einkauf jedoch eine vorherige Vereinbarung nötig. Die Direktvermarktung ab Hof spielt lediglich bei Fleisch, Wurstwaren und Obst bzw. Gemüse eine gewichtigere Rolle. In Österreich gibt es derzeit 20 Bauernmärkte, auf denen ausschließlich Biolebensmittel angeboten werden. Weitere 170 Bauernmärkte bieten neben Bioprodukten auch konventionelle Lebensmittel an.

In diesem Zusammenhang ist eine intensive Öffentlichkeitsarbeit, wie sie z.B. von Organisationen wie BIO AUSTRIA., AMA - Agrarmarkt Austria, Europäische Kommission und weiteren wichtigen Partnern, z. B. Supermarktketten geleistet wird, von großer Bedeutung. Als spezielle Zielgruppen wurden in das

Aktionsprogramm junge und werdende Mütter (Bio-Babybox), Kindergärten, Kantinen etc. eingegliedert.

Ein Schwerpunkt der Öffentlichkeitsarbeit ist Biolebensmittel beim Konsumenten mit Regionalität und Genuss zu verbinden. Dies bedeutet eine intensivere Zusammenarbeit mit der Initiative Genuss Region Österreich. Diese ist eine geschützte Marke der AMA Marketing GesmbH. und des Bundesministeriums für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft. Damit sollen den Konsumenten regionale landwirtschaftliche Produkte und Spezialitäten vorgestellt und beworben werden. Das Produkt und die Region werden miteinander verbunden und in den Vordergrund gestellt.

BIO AUSTRIA bietet mit ihrer Plattform „Biomaps“ neben der größten europäischen Adressendatenbank für Verkaufsstellen von Bioerzeugnissen (etwa 3000 Biobetriebe) nicht nur ein modernes und bequemes Suchsystem, sondern spricht auf diese Weise auch eine große Anzahl an Konsument/Innen an.

- <http://www.gutesvombauernhof.at>
- <http://www.biomaps.at>

2.4 Gemeinsame Punkte und Probleme der ökologischen Landwirtschaft in beiden Ländern

Gemeinsame Bedingungen zur Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft sind vor allem durch die Verordnungen der Europäischen Union gegeben. Die höchste gesetzliche, für EU-Mitgliedsstaaten verpflichtende Norm, ist die Verordnung (EG) Nr. 834/2007 des Rates, rechtskräftig seit 01.01.2009. Dieser Norm sind alle nationalen legislativen Vorschriften untergeordnet. Die Landwirtschaft in der Tschechischen Republik und in Österreich formte sich bis in die 50er Jahre des 20. Jahrhunderts angesichts der historischen Ereignisse auf ähnliche Weise. Die Größe sowie Struktur eines typischen Landwirtschaftsbetriebs (Familienbauernhof) war beinahe identisch. Es überwog eine gemischte Bewirtschaftung mit Rinder-, Schweine- und Geflügelhaltung und einem hohen Anteil an Ackerbau (v.a. Getreideproduktion).

In der zweiten Hälfte des vorigen Jahrhunderts begannen sich die Betriebsstrukturen in den beiden Ländern aufgrund der geschichtlich und politisch unterschiedlichen Bedingungen auseinander zu entwickeln. Nach dem Jahr 1989 kam es in Tschechien teilweise zur Wiederaufnahme der Familienbauernhöfe, was die Bewirtschaftung des Ackerbodens betrifft. Zurzeit haben diese zwar nur einen relativ unbedeutenden Flächenanteil (ca. 2,5 % des Ackerbodens), jedoch beträgt ihr Anteil im Bezug auf die Zahl aller landwirtschaftlichen Betriebe Tschechiens bedeutende 70 %.

Die historischen Bedingungen auf der einen Seite sind also eine Ursache der unterschiedlichen Größe und Struktur der landwirtschaftlichen Betriebe in Tschechien und in Österreich, auf der anderen Seite spielt dabei vor allem die unterschiedliche Topografie eine wesentliche Rolle. Im Südosten Österreichs herrscht Pannonicisches Klima, im Westteil das Hochgebirgsklima der Alpen. Dies ergibt ein breiteres Produktionsspektrum (z.B. Obst, Gemüse, Wein und wärmebedürftige Pflanzen im Osten - Südosten, Almen mit Rinderzucht in den Alpen).

2.5 Hauptprobleme der ökologischen Landwirtschaft allgemein

Die eigentliche Grundlage der ökologischen Landwirtschaft, die sich im Vergleich zur konventionellen zur Erfüllung einer breiteren und tieferen Skala von - mit der Produktion nicht direkt zusammenhängenden - Funktionen auch auf der gesetzgebenden Ebene unterscheidet, bringt ihren Anhänger/Innen Probleme, mit denen die konventionellen Landwirt/Innen entweder in einem geringeren Ausmaß oder gar nicht kämpfen müssen. Die spürbaren Folgen der Einschränkungen ökologischer Landwirtschaft sind geringere Erträge und höhere Kosten pro Produktionseinheit. Der biologische Landbau erreicht selbst unter optimalen Bedingungen und beim Anbau idealer Kulturen die Erträge des konventionellen Landbaus nicht. Außerdem ist der Preis pro Arbeitseinheit meist/immer höher. Um diese Verluste zu kompensieren ist nun entweder die Unterstützung in Form von Subventionen, oder eine erhebliche Erhöhung der Preise von Bioprodukten bzw. eine Kombination von beidem notwendig.

Dieser höhere Preis bei Bioprodukten wirkt aber gleichzeitig bei einem Teil potentieller Kunden/Innen demotivierend beim Kauf von Bioprodukten. Allgemein gilt, je wirtschaftsschwächer das Land, desto größer der Widerwille des Normalverbrauchers/In zum Kauf teurerer Bioprodukte. Eine große Rolle spielt in dieser Hinsicht auch die allgemeine Unterstützung der Bioproduktion und Aufklärung der Kunden.

Außerdem spielt die Konkurrenz von sehr billigen importierten landwirtschaftlichen Produkten eine nicht unbedeutende Rolle bei der Kaufentscheidung der Konsumenten. Mit diesen Schwierigkeiten hat die biologische Landwirtschaft auch in Ländern, die in dieser Hinsicht für hoch entwickelt gelten, schwer zu kämpfen.

2.6 Probleme der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik und in Österreich

Die ÖL ist in Österreich deutlich fortgeschritten als in der Tschechischen Republik und dadurch unterscheiden sich auch die Probleme in den beiden Ländern. Manche Anfangsschwierigkeiten, gegen die Tschechien gegenwärtig anzukämpfen hat, sind in Österreich schon gelöst. Auf der anderen Seite werden auf Tschechien jene Probleme, die zurzeit in Österreich aktuell sind, erst zukommen. Durch eine Analyse der jetzigen österreichischen Bio-Probleme kann Tschechien etlichen dieser Problemen vorbeugen oder deren Auswirkungen zumindest teilweise mindern. Analog können wiederum gesammelte Erfahrungen Ländern, in denen die biologische Landwirtschaft erst am Anfang steht, helfen.

Auflistung der Hauptprobleme der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik:

1. Dualcharakter der Größenkategorien der Betriebe,
2. großer Anteil an Dauergrünland, jedoch geringe Beweidung durch niedrigen Viehbestand,
3. nicht ausreichende Einnahmen aus der Produktion im ÖL,
4. ungeeignete Pflanzenstrukturen,
5. nicht ausreichende Saatgutproduktion,
6. mangelndes Fachwissen,
7. unzureichende Verarbeitungskapazitäten,
8. wenig Nachfrage nach Biolebensmitteln,
9. hoher Anteil an importierten Bioprodukten,

10. niedriges soziales Image der Biolandwirte/Innen.

Auflistung der Hauptprobleme der ökologischen Landwirtschaft in Österreich:

1. niedrige Umstellerquote (Wechsel zur ÖL),
2. hohe Preise von Biolebensmitteln,
3. wachsende Probleme mit der „Gesundheit“ von Getreidesaatgut
4. sinkende Produktion von Hülsenfrüchten,
5. sinkender Geflügel- und Eierverkauf,
6. niedriger Anteil an Eigenproduktion bei biologisch produziertem Gemüse
7. Mangel bei heimischen Verarbeitungsmöglichkeiten
8. die Öffentlichkeit nimmt den Beitrag der biologischen Landwirtschaft zum Naturschutz wenig wahr

2.7 Statistik-Grunddaten

Tschechische Republik

Der Anteil an biologischer Landwirtschaft in Tschechien ist in den letzten Jahren stark gestiegen. Mit Ende 2010 gab es 3.500 registrierte Biobetriebe in der Tschechischen Republik. Diese bearbeiteten 448.000 ha landwirtschaftliche Nutzfläche. Biologisch bewirtschaftetes Dauergrünland liegt bei einem Anteil von 82 %. Der Bio-Anteil bei Ackerland ist gering (12 %), der Anteil von biologisch geführten Obst- und Gartenbauflächen hat sich erhöht.

Österreich

2010 wurden in Österreich ca. 22.000 Betriebe (geförderte und nicht geförderte Betriebe) nach biologischen Richtlinien bewirtschaftet. Die Gesamtheit der Betriebe bewirtschaftete insgesamt 543.605 ha landwirtschaftliche Fläche. Bei den INVEKOS-Betrieben (Integriertes Verwaltungs- und Kontrollsysteem) betrug die Anzahl 21.728 Betriebe mit einer Fläche von 538.210 ha. Dies bedeutete einen Bio-Anteil bei den Betrieben von 16,2 % und bei der Fläche (inkl. Almen) von 19,5 %. Bei Bio-Ackerland stieg die Fläche 2010 auf über 189.000 ha (14 %), das biologisch bewirtschaftete Dauergrünland liegt in Österreich mit 220.746 ha bei einem Anteil von 24,8 %. Insgesamt liegt Österreich mit dem Bio-Anteil von 19,5 % der bewirtschafteten Fläche im Spitzenfeld der EU.

Tabelle 1: Entwicklung der biologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik und in Österreich in ausgewählten Jahren

Jahr	Tschechische Republik		Österreich ¹⁾	
	Anzahl Biobetriebe	Biofläche in ha	Anzahl Biobetriebe	Biofläche in ha
1990	3	480	1.539	21.546
1995	181	14.982	18.546	260.000
2000	563	165.699	19.027	429.167
2005	829	254.982	20.391	479.871
2010	3.515	447.767	22.132	543.605

Quelle: Ministry of Agriculture of the Czech Republic and Lebensministerium, 27/06/2011 ¹⁾Österreichische Betriebe insgesamt (geförderte und nicht geförderte Betriebe)

Tabelle 2: Biologischbewirtschaftete Fläche in ha für ausgewählte Kulturen 31. December 2010

Kultur	Czech Republic	Österreich ¹⁾
Ackerland	54.717	189.056
davonGetreide	24.486	95.569
davonLeguminosen	1.785	12.532
davonHackfrüchte	283	4.070
davonÖlfrüchte	2.854	13.064
davonFeldfutterbau	21.974	55.068
davonGemüse and Kräuter	1.422	4.794
BracheFlächen	1.621	3.959
anderes ¹⁾	292	k.A.
Dauergrünland	369.057	343.163
WiesenundWeiden	369.057	239.229
Almen	-	103.934
Dauerkulturen	5.939	5.991
davonObstanlagen	5.127	2.086
davonWeingärten	803	3.863
andereDauerkulturen	8	42
andereFlächen	18.054	k.A.
Teiche	54	k.A.
Gesamt ²⁾	447.821	538.210
<i>Quellen: Ministry of Agriculture of the Czech Republic and Lebensministerium; remark: ²⁾ Difference between the data provided by the Czech Ministry of Agriculture and IAEI; ¹⁾ Grüner Bericht 2011 Tab. 2.4.2 BMLFUW, AMA, Invekos-Daten</i>		

2.8 Institutionen und Organisationen zur Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik

Verbände von Ökolandwirt/Innen

PRO-BIO Verband der Ökolandwirte

PRO-BIO Verband der Ökolandwirte ist eine landesweite Vereinigung ökologisch wirtschaftender Landwirte/Innen, Verarbeiter/Innen und Biolebensmittelverkäufer/Innen. Sie vereinigt auch Berater/Innen, Verbraucher/Innen und Anhänger/Innen der biologischen Landwirtschaft. Die Hauptaufgabe des Verbandes PRO-BIO in der Tschechischen Republik ist das Werben für die ökologische Landwirtschaft in weniger intensiven Regionen gleich wie in produktionsstarken. Der Verband PRO-BIO bietet für seine Mitglieder Informationen und Beratung, gewährt ihnen zinsfreie Darlehen, veranstaltet Bildungsaktionen, hilft beim Verkauf und sorgt für gezielte Werbung.

Die Beratung auf dem Gebiet der ökologischen Landwirtschaft gehört zu den Schwerpunktaktivitäten des Verbands PRO-BIO. Das

Ziel der Beratung ist die Vorbereitung der Betriebe auf eine ordentliche Kontrolle der ökologischen Landwirtschaft und deren reibungsloser Verlauf. Der Verband PRO-BIO arbeitet mit dem Landwirtschafts- (www.mze.cz), dem Umweltministerium (www.env.cz) und auch mit bedeutenden Verbänden im Ausland (www.bioland.de, www.bioaustria.at) zusammen, ferner mit Forschungsinstituten (www.fibl.org) und ist Mitglied der internationalen Assoziation IFOAM (www.ifoam.org). Mit Verbraucherthemen befasst sich die PRO-BIO Liga in Prag - Hostivař (www.biospotrebitel.cz). Für Forschung, Bildungsaktivitäten und zur Weitergabe von Wissenschaftsergebnissen an die Praxis errichtete der Verband PRO-BIO ein Bioinstitut, o.p.s. in Olmütz, tschechisch Olomouc (www.bioinstitut.cz).

Kontakt:

Nemocniční 1852/53

Šumperk, CZ 787 01

Telefon: +420583216609

e-mail: pro-bio@pro-bio.cz

web: <http://www.pro-bio.cz>

BioSad

BioSad ist eine Bürgervereinigung, deren Aufgabe die Unterstützung der Entwicklung der Bioobstproduktion in der Tschechischen Republik ist. Das Ziel ist die Erleichterung der Kommunikation zwischen Forschung und Obstbauern/Innen sowie die effektive Anwendung von Forschungsergebnissen in der Praxis. Die Aktivitäten konzentrieren sich auf die Weitergabe von benötigten Informationen an die Bioobstbauern/Innen, die auf die Produktion hochwertiger und gesundheitlich unbedenklicher Obstsorten spezialisiert sind. Ein weiteres Ziel von BioSad ist die Einführung von Elementen des ökologischen Anbaus in eine integrierte Produktion. Die Tätigkeiten umfassen: Werbung und Öffentlichkeitsarbeit, die Veranstaltung von Ausstellungen zu verschiedenen Themen, Unterstützung von Bildungsaktivitäten (Vorträge, Seminare, Schulungen u.s.w.) in Zusammenarbeit mit Forschungsorganisationen und weiteren Einrichtungen, sowie Beratung und Information inklusive dem Verfassen und Herausgeben von Ratgebern.

Kontakt:

Šmahova 66

Brno-Slatina, CZ 627 00

Telefon: +420603155208; +420733131114; +420737603151

e-mail: biosad@atlas.cz

web: <http://www.biosad.cz>

EKOVÍN

Verband der integrierten und ökologischen Produktion EKOVID o. s. (Rechtsform Bürgervereinigung) vereinigt juristische und natürliche Personen, die sich mit der integrierten und der biologischen Weintrauben- und Weinproduktion beschäftigen, koordiniert Tätigkeiten und schützt berechtigte Interessen. Die Grundlage der Tätigkeit bildet die „Satzung des Verbands der integrierten und ökologischen Weintrauben- und Weinproduktion“, die der Verband EKOVID o. s. erlässt und mit dem tschechischen Landwirtschaftsministerium abstimmt. Die Satzung ergeht aus den international angewandten „Mindestanforderungen der Systeme für die ökologische Weinrebenproduktion“, die von Spitzenfachleuten der Mitgliedstaaten der Europäischen Union im Projekt ORWINE erstellt wurden.

Kontakt:

Šmahova 415/66

Brno-Slatina, CZ 627 00

Telefon: +420545218156; +420603543109

e-mail: predseda@ekovin.cz

web: <http://www.ekovin.cz>

Nicht gewinnorientierte Gesellschaften

Tschechische technologische Plattform für die ökologische Landwirtschaft (ČTPEZ)

Die „Tschechische technologische Plattform für die ökologische Landwirtschaft“ wurde zum Zweck der Vereinigung und Zusammenführung einer breiten an ökologischer Landwirtschaft und Biolebensmittelproduktion beteiligten Öffentlichkeit gegründet. Ziel ist der Aufbau und die Entwicklung eines Wissensnetzes auf dem Gebiet der ökologischen Landwirtschaft und der Biolebensmittelproduktion. Schwerpunkt ist die Vermittlung der Kenntnisse in allen wichtigen Schlüsselgebieten. Zu den Mitgliedern gehören Forschungsanstalten und Universitäten, aber auch Vertreter des gewerblichen Sektors wie Ersterzeuger/Innen und Verarbeiter/Innen von Produkten aus biologischer Landwirtschaft. ČTPEZ unterstützt Initiativen zur Stärkung der Konkurrenzfähigkeit der ökologischen Landwirtschaft und zur Entwicklung von Produktion, Verteilung, Verkauf und Verbrauch von Biolebensmitteln, ferner zur Realisierung von Wissenschafts-, Forschungs-, Innovations- sowie technologischen Aktivitäten und zur Gestaltung, Herausgabe, Einführung und Umsetzung von Strategiedokumenten. Als Koordinator von ČTPEZ fungiert das Bioinstitut o. p. s. (Rechtsform gemeinnützige Gesellschaft).

Kontakt:

Křížkovského 8
Olomouc, CZ 771 47
Telefon: +420603545697
e-mail:info@ctpez.cz
web: <http://www.ctpez.cz>

Bioinstitut, o. p. s

Das Institut für ökologische Landwirtschaft und verträgliche Landschaftsentwicklung wurde im Jahr 2004 als Dachorganisation für Forschungs- und Bildungsaktivitäten in der ökologischen Landwirtschaft in der Tschechischen Republik und anderen Ländern Mittel- und Osteuropas gegründet. Zu den wichtigsten Aktivitäten von Bioinstitut o.p.s. gehören die Übertragung von Forschungsergebnissen in die Praxis, Bildung, Publikation und Forschung. Das Bioinstitut beteiligt sich an Projekten zur Unterstützung der ökologischen Landwirtschaft in Form von Bildung, Information und Aufklärung. Bioinstitut o.p.s. veranstaltet alljährlich eine Wissenschaftskonferenz im Rahmen der Bioakademie - Europäische Sommerakademie der ökologischen Landwirtschaft- an der Vertreter aus über 20 Ländern Europas teilnehmen.

Kontakt:

Křížkovského 511/8

Olomouc, CZ 771 47

Telefon: +420581115181

e-mail: info@bioinstitut.cz

web: <http://www.bioinstitut.cz>

PRO-BIO LIGA für Lebensmittelverbraucherschutz und Freunde der ökologischen Landwirtschaft

PRO-BIO LIGA wurde im Jahre 2002 als Tochter des Verbandes der Ökolandwirte PRO-BIO gegründet. Ihre Aufgabe ist es, Konsument/Innen zu informieren und zu schützen, zur lebenslangen Weiterbildung beizutragen und die allgemeinen Biokenntnisse bei den Mitbürgern/Innen zu erhöhen.

Ziel ist es, die breite Öffentlichkeit über die Möglichkeiten und Zusammenhänge eines auf Dauer tragbaren Lebensmittelverbrauchs zu informieren und weiterzubilden, ferner zu einer positiven Änderung der Verbrauchergewohnheiten beizutragen, die Biolebensmittel-Konsument/Innen zu vereinigen und eine starke Verbraucherorganisation zu bilden.

Kontakt:

Kubatova 1/32
Praha 10, CZ102 00

Telefon: + 420272660501; +420774683833
e-mail: info@biospotrebitel.cz
web: <http://www.biospotrebitel.cz>

Green Marketing

Green Marketing bietet Unternehmern/Innen auf dem Gebiet Bio- und Naturprodukte Marketingmethoden und – Instrumente an, hilft Gesellschaften Ziele auf dem Gebiet der Unternehmensverantwortung zu bilden und zu erreichen und bildet und realisiert für diese Strategien auf dem Gebiet des grünen Marketings. Im Rahmen der Dienstleistung Green Marketing BIO AKADEMIE übernimmt sie die komplette Mitarbeiter/Innenweiterbildung für Biolebensmittel und weitere Ökoprodukte, und zwar von Gesetzen bis zu Verarbeitungs-, Verkaufs- und Marketingregeln.

Kontakt:

Vinohradská 261

Moravské Knínice, CZ 664 34

Telefon: +420541263456

e-mail: tom@greenmarketing.cz

web: <http://www.greenmarketing.cz>

ZERA - Landwirtschaftliche und ökologische Regionalagentur, o. s.

ZERA vereinigt natürliche Personen und bietet ihnen Bedingungen zu Beratungs-, Bildungs-, Forschungs- und Koordinationstätigkeiten bei der Realisierung von Programmen und Maßnahmen im Rahmen einer dauerhaft vertretbaren Entwicklung des Landes und der landwirtschaftlichen Landschaftsnutzung. Zum Aufgabenbereich gehört: Lösung von mit der Hauptaufgabe verbundenen Fachproblemen, landwirtschaftliche Fachtätigkeit, Projekte, Beratung und Forschung. ZERA arbeitet an der Bildung regionaler Konzepte bezogen auf dauerhaft vertretbare Landnutzung und regionale Entwicklung. Die Schwerpunkte sind Erziehungs-, Bildungs- und Aufklärungsaktivitäten auf den Gebieten Landwirtschaft, Ökologie und Entwicklung ländlicher Regionen. Ferner beschäftigt sie sich mit Öffentlichkeitsarbeit im Bereich Landschaftsschutz und ökologische Landwirtschaft, Umweltbildung, Publikations- und Herausgebertätigkeit, Rechtsberatung auf dem Gebiet tschechischer Rechtsnormen und entsprechender EU-Normen, Service bei der Bildung eines effektiven Abfallsystems für organische Abfälle und Produktzertifizierung.

Kontakt:

Podhradí 1022
Náměšť nad Oslavou, CZ 675 71
Telefon: +420568620070
e-mail: info@zeraagency.eu
web: <http://www.zeraagency.eu>

Beratung

Verband PRO BIO Beratung

Der Verband PRO BIO Beratung ist eine nicht staatliche, nicht gewinnorientierte Organisation, die natürliche Personen - Berater/Innen, Kontrolleure/Innen und weitere Fachleute in der ökologischen Landwirtschaft vereinigt. Ziel der Vereinigung ist es, den ökologisch wirtschaftenden Landwirten/Innen bei der Sicherstellung der ökonomischen Stabilität ihrer Betriebe zu helfen, in Tschechien eine dauerhaft vertretbare Landwirtschaft zu stärken und das Angebot an Biolebensmitteln auf dem Markt zu erhöhen. Ihren Mitgliedern bietet PRO BIO Beratung Fachberatung und Weiterbildung bei der Umstellung auf ökologische Landwirtschaft, und fortdauernde Entwicklung der tschechischen ländlichen Gebiete. Der Verband schafft Bedingungen zur Erhöhung der Fachkenntnisse seiner Mitglieder und arbeitet mit Landwirtschaftsorganisationen, Universitäten, Forschungsanstalten, gemeinnützigen Gesellschaften und weiteren Organisationen zusammen. Durch die Verbandsberatung soll die Umstellung eines Betriebes erleichtert werden. Es soll das Wirtschaften effektiver machen und Orientierung bei neuen Vorschriften und Verordnungen verschaffen. Wichtig ist die Hilfestellung bei Anträgen auf Subventionen aus nationalen und EU-Fonds, sowie bei der Einhaltung der Anforderungen gesetzlicher Normen für ökologische

Landwirtschaft, Naturschutz, richtige landwirtschaftliche Praxis,
cross-compliance etc..

Kontakt:

Cyrilská 359/16
Brno, CZ 602 00
Telefon: +420549213563
e-mail: epos@eposcr.eu
web: <http://www.eposcr.eu>

Kontrolle und Zertifizierung

KEZ o.p.s.

KEZ o.p.s. (Rechtsform gemeinnützige Gesellschaft) ist die erste tschechische akkreditierte Kontroll- und Zertifizierungs-gesellschaft, die unabhängige Kontrolle und Zertifizierung im System der ökologischen Landwirtschaft bietet. Die Organisation wurde im Jahre 1999 gegründet. Produkte, die gemäß dieses Auftrages kontrolliert werden, tragen die Code-Bezeichnung: CZ-BIO-001.

Kontakt:

Poděbradova 909
Chrudim IV, CZ 537 01
Telefon: +420469622249
e-mail: kez@kez.cz
web: <http://www.kez.cz>

ABCERT AG

Die Gesellschaft ABCERT entstand in Deutschland als eine der ersten Kontrollorganisationen für ökologische Landwirtschaft und Bioprodukte. Als Zertifizierungsstelle bietet ABCERT ihren Kund/Innen Unterstützung bei verschiedenen Zertifizierungsvorgängen - z.B. GlobalGAP, Zertifizierung der Mitglieder privater Bioproduzentenverbände Demeter, Bioland, Bio-Suisse und Naturland und darüber hinaus auch Hilfe bei der Kontrolle und Zertifizierung auf dem Gebiet der Holzproduktion und Klimaschutz. Erzeugnisse, die gemäß dieses Auftrages kontrolliert werden, tragen die Code-Bezeichnung: CZ-BIO-002.

Kontakt:

Komenského 1321/1

Jihlava, CZ 586 01

Telefon: +420567217665; +420567217666; +420724227475

e-mail:info@abcert.cz

Web: <http://www.abcert.cz>

BIOKONT CZ, s.r.o.

Die Gesellschaft Biokont wurde im Jahre 2005 gegründet. Sie wurde vom Landwirtschaftsministerium der Tschechischen Republik und der ÚKSÚP Bratislava (slowakische Landwirtschaftliche Prüf- und Kontrollanstalt) zur Kontroll- und Zertifizierungstätigkeit in der ökologischen Landwirtschaft (weiter nur ÖL) in der Tschechischen und auch in der Slowakischen Republik beauftragt. Die Haupttätigkeit ist die Kontrolle der ökologischen Landwirtschaft, BIO-Inspektionen und Zertifizierungen auf dem ganzen Gebiet der Tschechischen sowie der Slowakischen Republik. Erzeugnisse, die gemäß dieses Auftrages kontrolliert werden, tragen die Code-Bezeichnung: CZ-BIO-003.

Kontakt:

Měříčkova 159/34

Brno-Řečkovice, CZ 621 00

Telefon: +420731471708, +420606605728

e-mail:info@biokont.cz

Web: <http://www.biokont.cz>

Universitäts- und Forschungsstellen

Südböhmisches Universitäts- und Forschungsstellen Landwirtschaftsfakultät

Die Landwirtschaftsfakultät der SU in Budweis bietet die komplette wissenschaftlich-pädagogische Tätigkeit in der klassischen (konventionellen) Landwirtschaft und auch in der sich gerade entwickelnden ökologischen Landwirtschaft (ÖL) an. Grundlagen der ökologischen Landwirtschaft sind ein Teil der Bachelorstudienrichtungen „Agrarökologie“ und „Dauerhaft vertretbare Wirtschaftssysteme in der Landwirtschaft“. Im Masterstudium kann direkt die Spezialisierung auf ökologische Landwirtschaft im Rahmen der Richtung „Agrarökologie“ studiert werden. Entsprechende Themen werden dann anschließend von Student/Innen im Rahmen von Bachelor-, Magister- oder Doktorarbeiten behandelt. Die Veranstaltung regelmäßiger internationaler Sommerschulen gehört schon zur Tradition. Am Rande des Universitätscampus befindet sich seit dem Jahr 2010 ein ökologisch zertifiziertes Grundstück für Versuchszwecke. Der Schwerpunkt liegt in der engen Zusammenarbeit mit der Praxis.

Kontakt:

Studentská 13

České Budějovice, CZ 370 05

Telefon: +420387772446

e-mail: moudry@zf.jcu.cz

web: <http://www.zf.jcu.cz>

Tschechische Landwirtschaftsuniversität Prag

Die Tschechische Landwirtschaftsuniversität in Prag entwickelt auf dem Gebiet der Forschungstätigkeit langfristig und zielbewusst Wissenschaftsfächer, die die einzelnen Abschnitte der Lebensmittelkette abdecken, von natürlichen Vorgängen, kombiniert mit der menschlichen Arbeit, über technologische Aspekte bei Produktion und Verarbeitung bis zur Bewertung der Folgen der Produktion auf Umwelt, sozial-ökonomische Zusammenhänge und Lebensqualität. Die Fakultät für Agrarbiologie und Lebensmittel- und Naturquellen betreibt eine Versuchsstation, die zum Teil ökologisch zertifiziert ist. Langfristig werden Sorten- und Technologieversuche für den Anbau von Getreidearten, Hackfrüchten und Ölpflanzen durchgeführt.

Kontakt:

Kamýcká 129
Praha 6 – Suchdol, 165 21
Telefon: +420224382549
e-mail: capouchova@af.czu.cz
web: <http://www.czu.cz>

Chemisch-technologische Hochschule Prag

Mit der Forschung und Entwicklung auf dem Gebiet der ökologischen Landwirtschaft beschäftigt sich die Fakultät für Lebensmittel- und Biochemietechnologie. Die Forschungsaktivitäten sind auf die Steigerung der Lebensmittelqualität, Geltendmachung progressiver Ingenieurprozesse und die Entwicklung moderner Biotechnologiemethoden für die Lebensmittelindustrie, für den Umweltschutz und therapeutische Anwendungen fokussiert.

Kontakt:

Technická 5

Praha 6 – Dejvice, 166 28

Telefon: +420220443185

e-mail: jana.hajslova@vscht.cz

web: <http://www.vscht.cz>

Mendel Universität Brünn

Das Bildungs- und Forschungsprogramm der Universität ist geprägt durch die 90er Jahre: Es wurde vor allem durch die weltweite Forderung nach einem Konzept für dauerhaft vertretbare Landwirtschaft, die neue Rolle des Agrarsektors als Träger von mit der Produktion nicht direkt zusammenhängenden Funktionen, die Spezifikationen der sich transformierenden Landwirtschaft und später auch durch die Vorbereitung für den EU-Beitritt beeinflusst. Als bedeutende Tatsachen des 21. Jahrhunderts werden von der Universität nachhaltige Landwirtschaft, Bildung erneuerbarer Ressourcen und die zielgerichtete Führung der biologischen Prozesse in den Brennpunkt der Fakultäten gestellt.

Kontakt:

Zemědělská 1/1665
Brno, CZ 613 00
Telefon: +420545131111
e-mail: info@mendelu.cz
web: <http://www.mendelu.cz>

Forschungsanstalt der Pflanzenproduktion (VÚRV)

Hauptziel ist die Erlangung wissenschaftlicher Kenntnisse zur Unterstützung einer dauerhaft vertretbaren Entwicklung der Landwirtschaft, Anbau von Landwirtschaftsprodukten zur Herstellung hochwertiger und sicherer Lebensmittel, Futtermittel und energetischer sowie industrieller Rohstoffe auf Grund von Neuerungen bei Systemen und Technologien. Die Hauptanwendung der Forschungsergebnisse liegt in der Erhöhung der Effektivität der Pflanzenproduktion bei möglichst geringen negativen Folgen für die Umwelt und die Gesundheit des Menschen.

Kontakt:

Drnovská 507/73
Praha 6 – Ruzyně, CZ 161 06
Telefon: +420233022111
e-mail: cropscience@vurv.cz
web: <http://www.vurv.cz>

Forschungsanstalt für Tierproduktion (VÚŽV)

Die Forschungsanstalt wirkt auf dem Fachgebiet zootechnische Forschung, mit der Fachrichtung biologische und biotechnologische Grundlagen der Tierproduktion. Die Haupttätigkeiten sind: Grundlagenforschung und angewandte Forschung auf den Gebieten Genetik, Veredelung von Tieren, Reproduktion, Ernährung, Qualität tierischer Produkte, Ethologie, Zuchttechnologie, Herdenmanagement und Produktionswirtschaft. Mit der Wissenschafts- und Forschungsarbeit beschäftigt sich die Anstalt mit Experten-, Beratungs-, Erziehungs- und Informationsaktivitäten.

Kontakt:

Přátelství 815
Praha - Uhříněves, CZ 104 00
Telefon: +420267009511
e-mail: vuzv@vuzv.cz
web: <http://www.vuzv.cz>

Forschungsanstalt für Lebensmittel Prag (VÚPP)

Die Forschungsanstalt fokussiert sich insbesondere auf die Verbesserung des Verpflegungsniveaus und die Erhöhung des Lebensmittelangebots auf dem Markt. Sie beschäftigt sich mit der Präzisierung sämtlicher Prozesse bei der Lebensmittelverarbeitung (Herstellung bis zur endgültigen Zubereitung), ferner mit der Entwicklung spezieller Lebensmittel für Bevölkerungsgruppen mit gesundheitsbedingten Sonderanforderungen und der Suche und Entwicklung von damit zusammenhängenden Kontroll- und Bewertungsmethoden sowie Analytik. Außerdem führt sie selbst spezifische Analysen durch.

Kontakt:

Radiová 1285/7
Praha 10 – Hostivář, CZ 102 31
Telefon: + 420296792111
e-mail: vupp@vupp.cz
web: <http://www.vupp.cz>

Organe der Staatsverwaltung

Landwirtschaftsministerium - Abteilung Ökologische Landwirtschaft (MZe)

Das Landwirtschaftsministerium ist der Garant für die Einhaltung der Gesetze und Regelungen für die ökologische Landwirtschaft, und zwar sowohl der nationalen als auch der europäischen Gesetzgebung. Es verwaltet die staatliche Unterstützung für Ökolandwirte/Innen im Rahmen der nationalen Subventionen und des Programms zur Entwicklung ländlicher Gebiete. Außerdem kümmert sich das Ministerium um die Realisierung strategischer Papier zur Entwicklung der ökologischen Landwirtschaft und unterstützt Marketing, Aufklärung und Bildung finanziell.

Kontakt:

Těšnov 65/17

Praha 1, CZ 11705

Telefon: +420221812233

e-mail:jan.gallas@mze.cz

web: <http://eagri.cz/public/web/mze/>

Zentrale Kontroll- und Prüfanstalt für Landwirtschaft (ÚKZÚZ)

Die Zentrale Kontroll- und Prüfanstalt für Landwirtschaft wurde vom tschechischen Landwirtschaftsministerium als spezialisiertes Organ der Staatsverwaltung eingerichtet. Sie führt Verwaltungsverfahren und sonstige Verwaltungsaktivitäten, Fach- und Prüfleistungen, Kontroll- und Überwachungstätigkeiten auf dem Gebiet, das Prüfungswesen für Unterarten, Futtermittel, Agrarchemie, Nährböden und Pflanzennahrung, Saatgut und Pflanzung der angebauten Gewächse, dauerhafte Kulturen (Wein- und Hopfenbau) und Tierproduktion durch. Der Sitz der Anstalt ist Brünn, ihre Tätigkeit wird an mehreren Standorten landesweit ausgeübt.

Kontakt:

Hroznová 2

Brno, 656 06

Telefon: +420543548111

e-mail:podatelna@ukzuz.cz

web: <http://www.ukzuz.cz>

Staatliche Landwirtschafts- und Lebensmittelinspektion (SZPI)

Die Staatliche Landwirtschafts- und Lebensmittelinspektion kontrolliert im Rahmen festgelegter Befugnisse Lebensmittel, Rohstoffe zu deren Produktion, Landwirtschaftsprodukte und Tabakerzeugnisse. Diese Kompetenzen beziehen sich auf die Herstellung, Lagerung, Beförderung und den Verkauf (Import inklusive)

Kontakt:

Květná 504/15

Brno, CZ 603 00

Telefon: +420543540111

e-mail: epodatelna@szpi.gov.cz

web: <http://www.szpi.gov.cz>

Staatliche phytomedizinische Verwaltung (SRS)

Die Staatliche phytomedizinische Verwaltung ist eine Verwaltungsbehörde der phytomedizinischen Pflege mit Befugnissen für das gesamte Gebiet der Tschechischen Republik. Sie übt ihre Befugnisse in nachfolgenden Bereichen aus: Schutz von Pflanzen und Pflanzenprodukten, Maßnahmen gegen Einschleppung und Verbreitung von schädlichen Organismen, bzw. schädlichen invasiven Organismen, Pflege- und Pflanzenschutzmittel, Mechanisierungsmittel, phytomedizinische Überwachung und Verfahren in Sachen Pflanzenschutz, (inkl. Verordnungen über außerordentliche phytomedizinische Maßnahmen), Behandlung von Krisensituationen, verhängt Strafen, Verordnung über phytomedizinische Fachtätigkeiten und Begutachtung der fachlichen Befähigung zu deren Ausübung.

Kontakt:

Těšnov 65/17

Praha 1, CZ 11000

Telefon: +420235010300

e-mail: sekretariat@srs.cz

web: <http://www.srs.cz>

2.9 Bibliographie

Anonym: Úvodní studie pro sektor EZ - příprava PRV 2014 – 2020, Analýza problémů a potřeb sektoru EZ, argumenty pro návrh opatření.

Bio-Agrarstatistik Österreich 2010

BIO AUSTRIA-Beratungsblatt - Wegweiser zur Umstellung auf biologischen Ackerbau Stand 12/10

Hrabalová, A. (ed.): Ročenka, ekologické zemědělství v České republice 2010, Praha 2011, 45 s.

Hrabalová, A.: Srovnávací studie podpor ekologického zemědělství v CR, Rakousku a Německu, Brno, 2011, 42 s.

Moudrý, J.jr.: Ekologické zemědělství v ČR a Rakousku, hlavní problémy a přenos zkušeností, Č. Budějovice, 2008, 27 s.

Zpravodaj České technologické platformy pro ekologické zemědělství č.1/2012, 3 s.

Tischler,K.: Biologische Landwirtschaft in Österreich, IMPRES-SUM, Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 5., überarbeitete, Auflage / Juli 2009

Internet:

<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi>

<http://www.bioinstitut.cz>

<http://www.bio-austria.at>

<http://www.lebensministerium.at/lebensmittel/biolebensmittel>

Název: Možnosti přeshraniční spolupráce ČR a Rakouska v ekologickém zemědělství
Autoři: Jan Moudrý, Jan Moudrý jr., Petr Konvalina
Recenzenti: Elisabeth Zechner, Sandra Berger, Petr David
Vydal: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Vydání: 1.
Počet stran: 140
Náklad: 200
Tisk: Tiskárna Vlastimil Johanus, České Budějovice
ISBN: 978-80-87510-21-6

Buchtitel: Möglichkeiten zur grenzübergreifenden Zusammenarbeit der Tschechischen Republik und Österreich in der ökologischen Landwirtschaft
Autoren: Jan Moudrý, Jan Moudrý jr., Petr Konvalina
Lektoren: Elisabeth Zechner, Sandra Berger, Petr David
Verlag: Südböhmishe Universität, Budweis
Auflage: 1.
Seiten: 140
Druck: Tiskárna Vlastimil Johanus, Budweis
ISBN: 978-80-87510-21-6

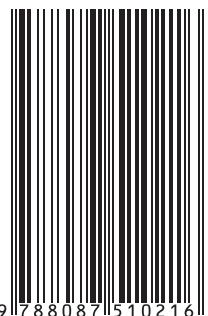

Možnosti přeshraniční spolupráce ČR a Rakouska v ekologickém zemědělství

Möglichkeiten einer grenzüberschreitenden
Zusammenarbeit in Biolandbau zwischen
Tschechien und Österreich

ISBN 978-80-87510-21-6

9 788087 510216

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.